

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 339

**İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Hâkimler ve Savcılar
Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4484) ve
Adalet Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4484 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri	9
• Adalet Komisyonu Raporu	16
• Muhalefet Şerhleri	22
• Teklif Metni	43
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	43

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Bülent Tüfenkci</i> Malatya	<i>Orhan Kırçalı</i> Samsun	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul
<i>Selman Oğuzhan Eser</i> Karaman	<i>Hayati Arkaz</i> İstanbul	<i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale
<i>İrfan Kartal</i> Van	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i> Samsun	<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i> İzmir	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa	<i>Adil Çelik</i> Balıkesir	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir
<i>Mehmet Ali Özkan</i> Manisa	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya
<i>Necip Nasır</i> İzmir	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Yasin Uğur</i> Burdur
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Nilgün Ök</i> Denizli
<i>Hülya Nergis</i> Kayseri	<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın
<i>Veysel Eroğlu</i> Afyonkarahisar	<i>Sermin Balık</i> Elâzığ	<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis
<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya	<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep
<i>Zemzem Gülender Açıanal</i> Şanlıurfa	<i>Emrullah İşler</i> Ankara	<i>Ali Cumhuriyet Taşkın</i> Mersin

<i>Salih Cora</i> Trabzon	<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Murat Baybatur</i> Manisa
<i>Cemal Bekle</i> İzmir	<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara
<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>İbrahim Halil Fırat</i> Adıyaman
<i>Ahmet Çakır</i> Malatya	<i>Hakan Kahtalı</i> Malatya	<i>Osman Mesten</i> Bursa
<i>Recep Özel</i> Isparta	<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul
<i>Kadir Aydın</i> Giresun	<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir	<i>Meliha Akyol</i> Yalova
<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Sabahat Özgürsoy Çelik</i> Hatay	<i>Yelda Erol Gökcan</i> Muğla
<i>Halil Etyemez</i> Konya	<i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize
<i>Şirin Ünal</i> İstanbul	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya
<i>Eyüp Özsoy</i> İstanbul	<i>Osman Ören</i> Siirt	<i>Osman Nuri Gülaçar</i> Van
<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>İffet Polat</i> İstanbul
<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep
<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya
<i>Ahmet Sorgun</i> Konya	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep
<i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir

<i>Zafer Işık</i> Bursa	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i> Kocaeli	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat
<i>Canan Kalsın</i> İstanbul	<i>İlknur İnceöz</i> Aksaray	<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul
	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine imzama koyuyorum.

Saygılarımla.

03.06.2022

İbrahim Aydın

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 03.06.2022 tarihinde sunulan 2/4484 Esas No'lu Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

06.06.2022

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Saygılarımla...

06/06/2022

Harun Karacan

Eskişehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4484 Esas numaralı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Gülay Samancı

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

06.06.2022

Öznur Çalık

Malatya

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4484)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Yargı sisteminin en önemli unsuru hiç şüphesiz insan kaynağıdır. İnsan kaynağının temelinde ise hâkim ve Cumhuriyet savcıları bulunmaktadır. Bu itibarla, hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini bakımından hâkim ve savcılarının en iyi şekilde yetiştirilmeleri büyük önem arz etmektedir.

Bilindiği üzere, adli ve idari yargı hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hak ve ödevleri 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda düzenlenmiştir. 2802 sayılı Kanuna göre, yazılı sınav ve mülakatı başarıyla geçenler hâkim ve savcı adayı olarak atanmakta, adaylık dönemini 2802 sayılı Kanunda belirlenen koşullara uygun olarak geçirmek ve ehliyetlerini kanıtlamış olmak şartıyla hâkimlik ve savcılık mesleğine kabul edilmektedir. Hâkim ve savcı adaylarının meslek öncesi eğitimleri ise Türkiye Adalet Akademisinde verilmektedir.

Meslek öncesi eğitimin; mesleğin ifası için gereken bilgi ve beceriye sahip, tarafsızlık duygusu ve meslek onuru ile adalet anlayışı gelişmiş, mesleğin etik ilkelerine bağlı, araştırma ve inceleme yeteneğini kazanmış, temel hukuk ilkelerini kavramış ve hukuki uyumsuzlukları yorumlayıp çözüm üretebilen hâkim ve savcılar yetiştirmeyi sağlaması gerekmektedir.

Dünyada meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak, hukuki sorunlar ve uyumsuzlukların nitelik ve nicelik yönünden gösterdiği değişim hâkim ve savcılarının iyi yetiştirilmelerinin önemini daha da artırmaktadır. Bu nedenle, nitelikli hâkim ve savcılarının yetiştirilmesi amacıyla meslek öncesi eğitim süreci, eğitimin niteliği, yargı mercilerindeki görev ve yetkileri ile uygulamalı eğitimlerin gözden geçirilmesi gerekmiştir. Bu bakımdan, mukayeseli hukuk örnekleri de dikkate alınmak suretiyle, hâkim ve savcılara meslek öncesinde uluslararası standartlarda etkin ve verimli bir şekilde eğitim verilmesini ve uygulama yaptırılmasını temin edecek düzenlemelerin yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

2019 yılı Mayıs ayında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesinin “İnsan Kaynaklarının Nitelik ve Niceliğinin Artırılması” amacı kapsamında, hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesi oluşturulması ve mesleğe giriş usulünün değiştirilmesi hedefine yer verilmiştir. Yine 2021 yılı Mart ayında Sayın Cumhurbaşkanımızca kamuoyuna açıklanan İnsan Hakları Eylem Planında “Yargının Etkililiği ve Kalitesinin Artırılması” hedefi kapsamında, hâkim ve savcılarının mesleğe hazırlık döneminin daha etkin hale getirilmesi ve mesleki tecrübenin artırılması için hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin ihdas edilmesi faaliyeti yer almıştır.

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve belirtilen reform belgeleri nazara alınarak hazırlanan Kanun Teklifıyla, hâkim adaylığı kurumunun kaldırılması ve hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin ihdası öngörülmektedir. Bu kapsamda Kanun Teklifinde yer alan bazı önemli değişiklikler şu şekilde özetlenebilir:

- Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi üç yıl olarak belirlenmektedir.
- Hâkim ve savcı yardımcılarının görevlerinin önemli kısmını atandıkları adliyelerde, eğitici hâkim ve savcının nezaretinde ve fiilen görev yaparak tamamlayacaklardır.
- Hâkim ve savcı yardımcılarının iyi bir şekilde yetiştirilmesi amacıyla eğitici hâkim ve savcılar görevlendirilecek ve bunlara Türkiye Adalet Akademisinde eğitim verilecektir.
- Hâkim ve savcı yardımcılarını, yardımcılık süresince dört kez, Türkiye Adalet Akademisinde yüz yüze eğitim alacaklardır.
- Hâkim ve savcı yardımcılarının yargı mercilerindeki asli görevleri kanunla belirlenmektedir.
- Hâkim ve savcı yardımcılarını temel eğitim, görev ve son eğitim dönemlerinde mevcuttan farklı olarak birden fazla yazılı sınava tabi tutulacaktır.

Hâkim ve savcı yardımcılarını, hâlihazırda hâkim adaylığında olduğu gibi bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri ile Yargıtay ve Danıştayda belirli sürelerde görev yapacaklardır.

Kanun Teklifinin temas ettiği önemli bir diğer konu da hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimleridir. Teklifte hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimleri bakımından uygulamada görülen ihtiyacı karşılayacak nitelikte düzenleme yapılmaktadır. Hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ayrılma şartları arasında en az üç meslek içi eğitim programına katılmış olma şartı eklenmektedir.

Bilindiği üzere, hukuki işlem güvenliğini sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirmekle görevli ve adalet sistemimizin parçası olan noterler önemli bir kamu hizmeti yerine getirmektedir. Hukuki işlem güvenliğinin artırılması ve noterlik hizmetinin daha iyi sunulabilmesi amacıyla Teklifte, 1512 sayılı Noterlik Kanununda değişiklikler yapılmaktadır. Hâlihazırda bir noterliğe ancak o noterliğin sınıfındaki noter atanabilmektedir. Bu kuralın uygulamada yeni noterlik açılmasını zorlaştırdığı görülmüştür. Bu sorunun çözülmesi için açılacak yeni noterliğe, ilgili noter sınıfından başvuru olmadığı takdirde bir alt sınıfta bulunan noterlerin de başvurabilmesi imkânı getirilmektedir. Noterlerin atama, göreve başlama ve atamadan vazgeçme usulü bu çerçevede yeniden düzenlenmektedir. Ayrıca Teklifte, taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin noterler tarafından tapu siciline tapu bilişim sistemi vasıtasıyla şerh verilebilmesi ve taşınmaz satış sözleşmesinin noterler tarafından da yapılabilmesi imkânı getirilmektedir.

Teklifle ayrıca, fiyatları etkileme suçu ile mal veya hizmet satımından kaçınma suçunun cezai müeyyideleri artırılmak suretiyle stokçuluk faaliyetleriyle daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin temel unsurları düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılığı süresi üç yıl olarak belirlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası uyarınca üç yıllık süre; temel eğitim, görev ve son eğitim olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır. Hâkim ve savcı yardımcıları, görev dönemini atandıkları yargı mercilerinde fiilen görev yaparak tamamlayacaktır. Temel eğitim ve son eğitim Türkiye Adalet Akademisinde yapılacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının atanmalarını müteakip öncelikle Akademide temel eğitim alacağı düzenlenmektedir. Bu süre içinde hâkim ve savcı yardımcılarını taleplerine ve ihtiyaç durumlarına göre hâkimliğe veya savcılığa atanacak şekilde ayrıma tâbi tutulacaktır.

Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, temel eğitim sonunda hâkim ve savcı yardımcılarının yazılı sınava alınacağı hüküm altına alınmaktadır. Hâkim ve savcı yardımcılarını, bu sınavda aldıkları puana göre en yüksek puandan başlamak üzere sıralanarak Bakanlıkça belirlenen ilk derece yargı yerleri arasından seçtikleri il veya ilçelere görev dönemini geçirmek üzere atanacaktır.

Maddenin beşinci fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının görev döneminde ilgisine göre bölge adliye veya bölge idare mahkemeleri ile Yargıtay veya Danıştayda görevlendirileceği düzenlenmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasında, eğitici hâkim ve savcılara ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır. Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcılarının yetiştirilmesi amacıyla tercihen istekli hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından eğitici hâkim ve savcı görevlendirmesi yapılacaktır. Görevlendirme yapılmadan önce ilgili adalet komisyonları ve Türkiye Adalet Akademisi ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüş ve önerileri alınacaktır. Eğitici hâkim ve savcılarının bu görevleri; atama, terfi, müstemir yetki ve tevzi edilen iş sayısı gibi hususlar bakımından lehlerine olarak göz önünde bulundurulacaktır. Eğitici hâkim ve savcı sayısının fazla olduğu yerlerde eğitimcilerden birinin koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmesine imkân tanınmaktadır. Eğitici hâkim ve savcılara, Türkiye Adalet Akademisi tarafından eğitim verilecektir.

Maddenin yedinci fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının, sadece eğitici hâkim ve savcılarının görev yaptığı mahkeme ve savcılıklarda ve onların nezaretinde görev yapacağı düzenlenmektedir. Her eğitici hâkim ve savcıya en fazla iki hâkim ve savcı yardımcısı verilecek ve hâkim ve savcı yardımcılarının usta-çırak ilişkisi içinde daha iyi bir şekilde yetişmeleri sağlanacaktır.

Maddenin sekizinci fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının görev döneminde iki kez Akademide ara eğitime alınacakları ve her eğitim sonunda yazılı sınava tâbi tutulacakları düzenlenmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrasına göre görev dönemini tamamlayan hâkim ve savcı yardımcılarını, Akademide son eğitime tâbi tutulacaktır. Bu eğitimin sonunda yazılı ve sözlü sınav yapılacaktır. Sözlü sınava girebilmek için söz konusu son yazılı sınav puanını ile yazılı sınavlar nihai puanının ayrı ayrı en az yetmiş olması gerekmektedir.

Maddenin onuncu fıkrasında, yazılı sınavlar nihai puanının nasıl belirleneceği düzenlenmektedir. Buna göre yazılı sınavlar nihai puanını; temel eğitim döneminin sonunda yapılan sınavdan alınan puanın % 10'u, görev döneminde yapılan ara sınavlardan alınan puanların aritmetik ortalamasının % 30'u ve son yazılı sınavdan alınan puanın % 60'ının toplamından oluşacaktır.

Maddenin onbirinci fıkrasına göre, temel eğitim ve ara eğitimler yazılı sınav sonuçlarına göre; son yazılı sınavdan tam puan olsa bile yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayan hâkim ve savcı yardımcıları, on beş gün içinde yeniden ikinci ara eğitim yazılı sınavına alınacaktır. Bu sınav sonucuna göre de yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayanların, hâkim ve savcı yardımcılıklarına Adalet Bakanlığınca son verilecektir.

Maddenin onikinci fıkrasında, son yazılı sınav puanı ile yazılı sınavlar nihai puanı ayrı ayrı en az yetmiş olmayanlar bakımından yeniden son yazılı sınav imkânı getirilmektedir. Bu sınav sonucuna göre de başarılı olamayanlar hakkında maddenin onaltıncı fıkrasında yer alan hüküm uygulanacaktır.

Maddenin onüçüncü fıkrası uyarınca hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı sayılmak için yazılı sınavlar nihai puanının % 50'si, sözlü sınav puanının % 25'i ile görev ve eğitim dönemlerinde Kanunun 11 inci maddesi uyarınca verilen puanların aritmetik ortalamasının % 25'inin toplamının en az yetmiş olması gerekecektir.

Maddenin ondördüncü fıkrasında, yazılı sınavı, onbeşinci fıkrasında ise sözlü sınavı yapacak kurulların oluşumuna ilişkin mevcut hükümler korunmak suretiyle uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Maddenin onaltıncı fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda yapılan sınavlarda başarılı olamayanlara, talepleri halinde Bakanlıkça merkez veya taşra teşkilatında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabileceklerine ilişkin mevcut hüküm korunmaktadır. Aksi halde bu kişilerin hâkim ve savcı yardımcılıklarına Bakanlıkça son verilecektir.

Maddenin onyedinci fıkrasında hâkim ve savcı yardımcılarının mecburi hizmet yükümlülüğüne ilişkin hüküm, mevcut hüküm korunmak suretiyle uyum düzenlemesine tabi tutulmaktadır.

Maddenin onsekizinci fıkrasında uygulamaya ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisi düzenlenmektedir.

Madde 2- Maddeyle 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinden sonra yeni bir madde ihdas edilerek hâkim ve savcı yardımcılarının görev ve yetkilerine kanunda yer verilmektedir.

Maddeyle, ataması yapılan hâkim ve savcı yardımcılarının görev yaptığı yerdeki hâkim ve savcıların talimatları doğrultusunda hükümde sayılan ve mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirecekleri düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında hâkim ve savcı yardımcılarının mahkemedeki görevleri, ikinci fıkrasında da Cumhuriyet başsavcılığındaki görevleri düzenlenmektedir.

Hâkim ve savcı yardımcılarının yapılan görev tanımları, evrak akışına dâhil edilmelerini gerektirmektedir. Böylece hâkim ve savcı yardımcıları, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine de dâhil edilerek uygulamaya aktif bir şekilde katılacak ve hâkim ve savcılarının gözetim ve kontrolleri altında daha iyi yetişecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, yargı yetkisi kapsamında sadece hâkim ve savcılar tarafından yapılabilecek iş ve işlemlerin yardımcılar tarafından yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının görev döneminde yetiştirilmeleri ve mesleki deneyim ve beceri kazanmaları amacıyla, gerekli görülen uygulamaların hâkim ve savcı nezaretinde yaptırılabilenliği düzenlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında, hâkim ve savcı yardımcılarının görev yaptığı yargı mercilerinde çalışan personelin, görevleriyle ilgili olarak hâkim ve savcı yardımcılara karşı sorumlu olduğu hükme bağlanmakta ve yargı mercilerindeki statüleri belirlenmektedir.

Maddenin altıncı fıkrasında hâkim ve savcı yardımcılarının görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları ile maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar hakkında Adalet Bakanlığınca yönetmelik çıkarma yetkisi verilmektedir.

Madde 3- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 11 inci maddesi değiştirilmektedir.

Maddeyle, hâkim ve savcı yardımcılarını hakkında eğitim ve görev dönemlerinde düzenlenecek değerlendirme formları, bu formları düzenleyecek kişiler ile bu formların Adalet Bakanlığına iletilmesine ilişkin usul düzenlenmektedir. Bu form düzenlenirken hâkim ve savcı yardımcısının vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı, görevine bağlılığı ve ahlaki gidişini ile iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyetine dair hususlar dikkate alınacak ve formu düzenleyenler tarafından hâkim ve savcı yardımcısına yüz üzerinden puan verilecektir.

Kanun Teklifıyla değiştirilen 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin onüçüncü fıkrası uyarınca, değerlendirme formlarında verilen puanların aritmetik ortalaması, hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda nihai başarının belirlenmesinde etkili olacaktır.

İnsan Hakları Eylem Planında “Yargının Etkliliği ve Kalitesinin Artırılması” başlıklı hedefi altında “Hâkim ve savcı adaylarının mesleğe giriş sürecinde iletişim becerileri ve stres yönetimine ilişkin kabiliyetleri de dikkate alınacaktır.” faaliyetine yer verilmiştir. Bu faaliyet doğrultusunda değerlendirme formunda hâkim ve savcı yardımcısının iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyetleri yönünden de değerlendirmeye tabi tutulacağı özellikle vurgulanmaktadır.

Öte yandan, maddenin uygulanmasına ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisi verilmektedir.

Madde 4- Teklifle hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine bağlı olarak, maddeyle 2802 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde uyum düzenlemesi yapılmaktadır. Maddeye eklenen üçüncü fıkrayla, teşvik ve ödüllendirme amacıyla hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı olanlardan sıralamada ilk üçe girenlerin ad çekmeye dâhil edilmeyeceği ve listeden seçim yapacakları hükme bağlanmaktadır.

Madde 5- Teklifle hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine bağlı olarak, maddeyle 2802 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde uyum düzenlemesi yapılmaktadır. Ayrıca hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ayrılma şartları arasına en az üç meslek içi eğitim programına katılmış olma şartı eklenmektedir.

Madde 6- Maddeyle 2802 sayılı Kanunun 101 inci maddesinden sonra yeni bir madde ihdas edilerek teftiş programına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Yargı ve adalet hizmetlerinin etkinliği ve verimliliğinin artırılması için periyodik olarak ve sağlıklı bir şekilde denetlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda hâkim ve savcılar ile adalet dairelerinin denetiminin belli bir plana bağlı olarak, gecikmeksizin ve öngörülebilir bir şekilde icra edilmesi amacıyla Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Adalet Bakanlığı Teftiş Kurullarının teftiş programlarının, en geç iki yılda bir mahallinde denetimi sağlayacak şekilde düzenleneceği ve uygulanacağı hükme bağlanmakta ve yıllık teftiş programlarının, her yıl ocak ayının en geç ikinci haftası sonuna kadar ilan edileceği düzenleme altına alınmaktadır.

Madde 7- Teklifle hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine bağlı olarak maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinde uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Bilindiği gibi denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri yargının ve adalet hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi bakımından hayati önem taşımaktadır. Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu müfettişleri, bu görevlerin ifası için yılın büyük bir bölümünü yurdun değişik yerlerinde geçirmek suretiyle meşakkatli bir görev yürütmektedir. Düzenlemeyle, Kanunun 106 ncı maddesi kapsamında hâkim ve savcılara ödenmekte olan ek tazminatın, anılan teftiş kurullarında fiilen görev yapan müfettişler bakımından artırılması sağlanmaktadır. Hükümle teftiş kurullarında müfettiş olarak görev almanın teşvik edilmesi ve böylece bu kurulların ihtiyacı olan insan kaynağının artırılarak denetim kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Madde 8- Teklifte hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine bağlı olarak maddeyle, 2802 sayılı Kanuna geçici 22 nci madde eklenmektedir. Bu çerçevede maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce; hâkim adaylığı yazılı yarışma sınavına girip hâkim adaylığına atanma süreci tamamlanmayanlar ile hâkim adaylığına atanmış olup henüz mesleğe kabulü yapılmayanlar hakkında, bu maddeyi ihdas eden Kanunla hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin yapılan değişikliklerden önceki hükümler uygulanmaya devam olunacaktır. Ancak bu kapsamdaki hâkim ve savcı adaylarından başarı sıralamasında ilk üçe girenler Teklifte getirilen düzenleme uyarınca ad çekmeye dâhil olmayacak ve listeden talep ettikleri yere atanacaktır. Ayrıca kanunlardaki hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin hükümlerin, mesleğe hâkim adaylığından kabul edilmiş olanlar bakımından, hâkim adaylığı olarak anlaşılması ve uygulanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Öte yandan Teklifte birinci sınıfa ayrılma şartlarına ilave edilen meslek içi eğitime katılma şartının, bu şartı getiren düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla birinci ve ikinci derecede bulunan hâkim ve savcılar hakkında uygulanmayacağı da hükme bağlanmaktadır.

Madde 9- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 27 nci maddesine fıkra eklenmektedir. Düzenlemeyle, iki defa yapılan ilana rağmen atama yapılamayan bir noterliğe; üst sınıf veya aynı sınıf noterler arasından, bu sınıflardan isteklinin bulunmaması halinde, son hal kâğıdında olumlu kanaat belirtilmiş olması kaydıyla bir alt sınıf noterler arasından atama yapılabileceği hükme bağlanmakta; üst sınıf veya aynı sınıf noterler arasından yapılacak atamalarda, bulunduğu noterlikte iki yılını doldurmuş olma şartının aranmayacağı belirtilmektedir. Yine bu hususların ikinci ilanda gösterilmesi gerektiği hükme bağlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 28 inci maddesi değiştirilmektedir. Hükümle, boşalan veya açılan noterliklere yapılan atamalarda vazgeçmenin hangi süre içinde yapılacağı düzenlenmektedir. 1512 sayılı Kanunun 22 ve 27 nci maddelerinde, ilan tarihinden itibaren bir ay içinde atama için başvurulacağı düzenlenmiştir. Değişiklikle, boşalan veya açılan noterliklere atama başvurusunun yapılması, düşünülüyorsa aynı süre içinde vazgeçme talebinde de bulunulması gerektiği hükme bağlanmaktadır. İlandan itibaren hem atama hem de vazgeçme talepleri için öngörülen bir aylık sürenin, talepte bulunulan noterlikle ilgili bilgilerin öğrenilmesi bakımından yeterli olacağı değerlendirilmektedir.

Madde 11- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi değiştirilmektedir.

Düzenlemeyle, noterin göreve başlamasına ilişkin zorunluluk ile haklı bir neden olmaksızın bu zorunluluğa uyulmaması durumunda noterin istifa etmiş sayılacağı hükme bağlanmaktadır. Buna göre noter, atama veya nakle ilişkin kararın Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde ilanından itibaren bir ay içinde yeni görevine başlamak zorundadır. Atanan veya nakledilen noterin henüz çalıştığı yere ilişkin noterlik sıfatı Cumhuriyet savcısının huzurunda yapılacak devir ve teslim işleminin bitmesiyle sona erecek; yeni yer noterlik sıfatı ise bu yere fiilen başlama tarihinde kazanılmış olacaktır. Arada geçen sürede noterlik sıfatı devam edecektir. Ayrıca atama kararının notere tebliğinden önce noterin vazgeçme hakkını kullanabileceğine ilişkin üçüncü fıkra hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 12- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, noterlere taraflardan birinin talep etmesi halinde tapu bilişim sistemi vasıtasıyla taşınmaz satış vaadi sözleşmesini tapuya şerh edebilme imkânı verilmektedir. Hâlihazırda taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri noterler tarafından yapılabilmekte ve taraflardan birinin istemi üzerine tapu müdürlüğü tarafından tapu siciline şerh edilebilmektedir. Düzenlemeye göre tapu müdürlüklerinin yanında noterler tarafından da tapu bilişim sistemi vasıtasıyla, taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri tapuya şerh verilebilecektir. Ayrıca Teklif ile noterlere taşınmaz satış sözleşmesini yapabilme imkânı verilmesi öngörüldüğünden noterlerin görevleri arasına bu husus da eklenmektedir.

Madde 13- Maddeyle, 1512 sayılı Kanuna 61/A maddesi eklenmekte ve noterlere taşınmaz satış işlemleri yapma görevi verilmektedir.

Taşınmazın satış suretiyle devri iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamayı satış sözleşmesinin düzenlenmesi, ikinci aşamayı ise tescil oluşturmaktadır.

Taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin geçerli olabilmesi için kural olarak resmi şekilde düzenlenmiş olmaları gerekmektedir. Mülkiyetin devrine ilişkin sözleşmeler tapu sicil müdürü veya tapu sicil görevlileri tarafından düzenlenebilmektedir. Kanunlarda veya Tapu Sicil Tüzüğünde belirlenen istisnalar dışında yazılı istem olmadıkça tapu sicili üzerinde işlem yapılamamaktadır. Müdürlüklere her türlü tapu işlemi için yapılacak istemde, başvuru istem belgesi düzenlenmektedir. Kanuni istisnalar dışında, tapu sicilinde işlem yapılabilmesini ancak hak sahibi olan kişiler talep edebilmektedir. Tescil, tasarrufa konu olan taşınmaz malikinin yazılı beyanı üzerine yapılabilir. Yapılan tescil istemleri tapu müdürlüğü görevlileri tarafından incelenmekte ve istemin hak sahibi tarafından yapıp yapılmadığı belirlenmektedir. Hak sahibi olduğu belirlendikten sonra istemde bulunanların tasarruf yetkisinin yani fiil ehliyetinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi de gerekmektedir. Hak sahipliği ve tasarruf yetkisi belirlendikten sonra resmi senet düzenlenebilmektedir. Resmi senet düzenlenmeden önce Harçlar Kanununda öngörülen tapu harçları ile gerekli giderlerin ödenmesi gerekmektedir.

Tapu sicili üzerinde işlem yapılmasını gerektiren veya reddedilen istemler yevmiye defterine kaydedilmekte, tapu sicili üzerinde kayıtlı bulunan hakların birbirlerine üstünlüğü bu deftere yazım, tarih ve sıra numarasına göre belirlenmektedir.

Tapu sicili, devletin sorumluluğu altında, tescil ve açıklık ilkelerine göre taşınmazlar ile üzerindeki hakların durumlarını göstermek üzere tutulan sicildir. Tapu kayıtlarının elektronik ortamda tutulması halinde, ana ve yardımcı siciller Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) içerisinde saklanmakta ve yönetilmektedir. TAKBİS üzerindeki kayıtlar, sicillerin elektronik ortamda tutulmaya başlandığı tarihten sonraki bilgileri göstermektedir. Aynı ve şahsi haklara yönelik işlemlerin belgeleri hazırlanıp taraflarca imzalandıktan sonra tarih ve yevmiye numarası ile tescil edilmektedir. Resmi senedin düzenlenmesine ilişkin işlemler tamamlandıktan sonra TAKBİS üzerinden tescil yapılmaktadır. Bu tescili, sistem otomatik olarak yapmaktadır. Daha sonra da resmi senetteki bilgilere göre tapu kütüğünün ilgili sayfasına da tescil yapılmakta ve alıcı adına tapu senedi düzenlenerek işlem tamamlanmaktadır.

Birinci fıkrayla, noterlere taşınmaz satış sözleşmesi yapma görevi verilmektedir. Buna göre taşınmaz satış sözleşmesi hem tapu müdürlüklerinde hem de noterliklerde yapılabilecektir.

İkinci fıkrayla, noterlerin taşınmaz satışı için yapılan başvuru üzerine uygulayacağı usul ve esaslar belirlenmektedir. Başvuru üzerine noter tarafından bir başvuru belgesi düzenlenecektir. Taşınmazla ilgili kayıtlar incelenerek tapu sicilindeki kısıtlamalar dikkate alınacak, kanunlarda ve mevzuatta yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslar gözetilecektir. Bu kapsamda taşınmaz üzerindeki şerh ve beyanlar kontrol edilerek satış yapmaya engel bir kayıt olup olmadığına bakılacaktır. Öte yandan tapu sicilinde yazılı olmayan ancak 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gibi özel kanunlarda yer alan sınırlandırmalar nazara alınacaktır. Noterin yapacağı satış sözleşmesi ayrı bir hukuki rejime tabi olmayıp tapu memurları tarafından yapılan satış sözleşmeleri ile aynı kurallara bağlı olacaktır.

Üçüncü fıkrayla, noterlerin yapacakları satış sözleşmelerinde tapu kayıt örneği ve diğer ilgili belgeler için tapu bilişim sisteminde yer alan bilgilerin kullanılması ve eksik bilgilerin ilgili tapu müdürlüklerinden temin edilmesi hususu düzenlenmektedir. Noterlerin bu bilgileri kontrol etmesinden sonra taşınmaz üzerindeki hak sahipliği belirlenecek ve taşınmazın satışına engel bir durumun bulunup bulunmadığı tespit edilecektir. Noter, istem sahibi kişinin hak sahibi olduğunu ve harç ve hizmet bedelinin ödendiğini tespit ettikten sonra satış sözleşmesini düzenleyecektir.

Dördüncü fıkrayla, taşınmaz satış sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra yapılacak işlemler hükmüne bağlanmaktadır. Buna göre taşınmaz satış sözleşmesi, noterlerce tapu bilişim sisteminden yevmiye numarası alınarak bu sisteme kaydedilecektir. Sözleşme, sisteme kaydedildikten sonra tapu müdürlüğüne taşınmazın tapu kütüğüne tescili sağlanacaktır. Ayrıca satış sözleşmesi ile diğer belgeler, noter tarafından tapu bilişim sistemine aktarılacak ve fiziki olarak arşivlenecektir.

Beşinci fıkrayla, işin önemi nedeniyle taşınmaz satış sözleşmesinin bizzat noter tarafından yapılacağı düzenlenmektedir.

Altıncı fıkrayla, tapu kayıt örneği ve diğer belgelerden hak sahibinin belirlenememesi veya satışa engel hukuki bir durumun varlığı halinde noterlerce satış işleminin gerçekleştirilmeyeceği hükmüne bağlanmaktadır.

Yedinci fıkrayla, noterler tarafından yapılacak taşınmaz satış sözleşmelerinde sadece tapu harcının alınacağı ve bu işlemler için tapu harçlarına ilişkin hükümlerin uygulanacağı düzenlenmektedir. Bu işlemler için ayrıca noter harcı alınmayacaktır.

Sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarla, noterlerce yapılan taşınmaz satış sözleşmesi uyarınca alınacak ücret ve giderlere ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Madde 14- Maddeyle, 1512 sayılı Kanunun 162 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Teklifle, Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde yapılan değişiklik ve Kanuna eklenen 61/A maddesi uyarınca, taşınmaz satış sözleşmesinin noterler tarafından da yapılabilmesi imkânı getirilmektedir. Tapu sicilinin tutulması nedeniyle sorumluluk 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 1007 nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumlu olup Devletin, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Maddeye eklenen ikinci fıkrayla, noterlerde düzenlenen taşınmaz satış sözleşmeleri sebebiyle doğacak zarardan dolayı sorumluluk hükmü açık bir şekilde düzenlenmektedir. Buna göre bu tür zararlar bakımından Devletin asli sorumluluğu muhafaza edilmekte ancak noterlerin de birinci fıkrada yer alan esaslar uyarınca kişisel olarak sorumlu olduğu açıkça hükmüne bağlanmaktadır. Zarara uğrayanın, zararının tazmini için Devlete veya notere karşı dava açması mümkündür. Devlete karşı açılan dava sonunda zarar Devlet tarafından ödenmiş ve bu zarar noter tarafından düzenlenen taşınmaz satış sözleşmesinden kaynaklanmış ise Devlet, bu sözleşmeyi düzenleyen notere rücu edecektir. Ayrıca notere karşı açılacak davaların tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görüleceği de hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin mevcut ikinci fıkrasında, maddeye eklenen fıkra nedeniyle uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 15- Teklifte Noterlik Kanununda yapılan düzenlemelere bağlı olarak maddeyle, 1512 sayılı Kanuna geçici 21 inci madde eklenmekte ve geçiş hükmü düzenlenmektedir.

Madde 16- Maddeyle, 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 24 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Sabit üyelerle görev yapan Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun, mevcut ve muhtemel iş yükü nazara alınarak yargılamada gecikmelere sebebiyet verilmemesi amacıyla 31 Aralık 2026 tarihine kadar hâlihazırdaki yapısıyla çalışması öngörülmektedir.

Madde 17- Maddeyle, 2575 sayılı Kanunun geçici 27 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, Danıştayın iş yükü nazara alınarak daire sayısının 2575 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde öngörüldüğü üzere on daireye indirilmesi için tanınan süre dört yıl uzatılmaktadır.

Madde 18- Maddeyle, 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. 1/7/2016 tarihinde kabul edilen 6723 sayılı Kanunla Yargıtaydaki üye ve daire sayısının,

zamana yayılmak suretiyle indirilmesi öngörülmüştür. Hâlihazırda daire sayısı kırk altıdan yirmi dörde indirilmek suretiyle Kanunun öngördüğü sayıya ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak Birinci Başkanlık Kurulunun üye sayısı da azaltılmaktadır.

Madde 19- Maddeyle, 2797 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle 2797 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak 33 üncü maddesinde de değişiklik yapılması öngörülmektedir. Ayrıca Kurula seçilenlerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilememelerine ilişkin hüküm kaldırılmaktadır.

Madde 20- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 237 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Fiyatları etkileme suçuyla etkin mücadele edilebilmesi amacıyla suçun cezası artırılmaktadır.

Madde 21- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 240 ıncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Mal veya hizmet satımından kaçınma suçuyla etkin mücadele edilebilmesi ve stokçuluk faaliyetlerinin önlenilmesi amacıyla suçun cezası artırılmaktadır.

Madde 22- Teklifle hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine bağlı olarak, 2802, 2547, 5271, 6085, 6087 ve 6216 sayılı Kanunların ilgili maddelerinde uyum düzenlemeleri yapılmaktadır.

Madde 23- Yürürlük maddesidir.

Madde 24- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No: 2/4484

Karar No: 21

16/6/2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

“İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve 93 Milletvekilinin; Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4484)” 3/6/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Abdullah Güler başkanlığında, Komisyonumuzun 7/6/2022 ve 8/6/2022 tarihli toplantılarında Teklif sahipleri ile Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yargıtay, Danıştay, Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır.

2. Komisyon görüşmeleri

Komisyon, Anayasaya aykırılık iddialarını değerlendirmiş, Anayasaya aykırılık iddialarını oylamış ve Teklifin Anayasaya aykırılık teşkil etmediği neticesine ulaşmıştır.

Müzakereler esnasında Teklifin lehinde genel olarak aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini açısından hâkim ve savcılarının en iyi şekilde yetiştirilmesi büyük öneme sahiptir. Bu doğrultuda Teklif, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi ve akabinde İnsan Hakları Eylem Planında yer alan insan kaynaklarının niteliği ve niceliği ile yargının etkinliği ve kalitesinin artırılması hedefleri dikkate alınarak hazırlanan bir düzenlemedir.

Teklifle en kapsamlı değişiklikler, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda yapılan düzenlemelerle yapılmakta, mesleğe giriş usulü tamamen değiştirilerek “hâkim adaylığı” müessesesi yerine “hâkim ve savcı yardımcılığı” müessesesi getirilmektedir. Bu noktada iki yıl olan hâkim adaylığı süresi, hâkim ve savcı yardımcılığı süresi olarak üç yıla çıkarılmaktadır. Bu süre Avusturya, Belçika, Fransa ve diğer mukayeseli hukuk örneklerindeki sürelerle de uyumludur ve üç kademede planlanan hâkim ve savcı yardımcılığı süreci bakımından makul bir süredir. Üç yıllık süre; temel eğitim, görev ve son eğitim olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır. Temel eğitim ve son eğitim Türkiye Adalet Akademisinde yapılacak, görev dönemi ise eğitici hâkim ve savcılarının nezaretinde, âdetâ bir usta-çırak ilişkisi içerisinde hâkim ve savcı yardımcılarının mesleğe hazırlanmalarını sağlamak için, fiilen görev yapılarak geçirilecektir. Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcılarını bölge adliye veya bölge idare mahkemeleri ile Yargıtay veya Danıştayda görevlendirilebileceklerdir. Temel eğitim ve son eğitim döneminin daha dar, görev döneminin ise daha uzun süreli olması planlanmaktadır ve bu hususlar çıkarılacak olan yönetmelikle düzenlenecektir. Üç yıllık periyotta, dört yazılı, bir sözlü sınav ile eğitici hâkim ve savcılarının kanaatleri mesleğe kabul için belirleyici olacaktır. Sınav sayıları, mukayeseli hukukla karşılaştırıldığı ve uygulamadaki ihtiyaçlar açısından değerlendirildiğinde uygun olduğu değerlendirilmektedir. Mülakatla sınav sistemi ise, mukayeseli hukukta diğer pek çok

ülkede de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra mevcut uygulamada mülakatın etkisi yüzde kırk iken, getirilen düzenlemeyle yüzde yirmi beşe düşürülmektedir. Yine, hâkim ve savcı yardımcılarının görev yapacakları yerlerdeki fiziki şartları, mesleğin onur ve şerefine yakışır şekilde planlanmaktadır. Hâkim ve savcı yardımcılarının çalışma ortamları göz önüne alınarak tercihler ortaya konacaktır.

Hâkim ve savcı yardımcılarının görevleri kanunla düzenlenerek, uygulamada yetki ve sorumlulukları olan birer aktör hâline getirilmektedir. Ancak hâkim ve savcı yardımcılarının yargı yetkisini kullanmaları gibi bir durum söz konusu değildir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi aday memurlardır ve yargı yetkisini Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından mesleğe kabul edilmeleriyle kullanabileceklerdir. Örneğin ara kararı verme yetkisi yardımcıya değil, hâkime ait olacaktır. Hâkim ve savcı yardımcılarını, uygulama içerisinde ara kararlara ilişkin iş ve işlemlerin takibini yapacaklardır. Hâkim ve savcı yardımcılarının görevlerine ilişkin yer alan “benzeri görevler” ibareleri ise, hâkim ve savcı yardımcılarının görevlerine ilişkin kanunla düzenlenen hususlara yönelik benzeri görevleri kapsamaktadır. Yine “vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı ile görevine bağlılığı ve ahlaki gödişine dair bilgi” ibareleri mevcut hükümde zaten var olup, sadece usta-çırak ilişkisi içerisinde yürütülen süreçte, eğitici hâkim ve savcılarının hâkim ve savcı yardımcılarına ilişkin formları düzenlerken belirlemelerine yönelik “iletişim becerisi ve stres yönetimi” ibareleri eklenmektedir. Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi sonunda hâkim ve savcı yardımcılarının mesleğe kabullerine ise 2802 sayılı Kanunun 13’üncü maddesi gereğince, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilecektir. Mesleğe kabulde karar merciine ilişkin mevcut düzenlemede bir değışikliğe gidilmemektedir. Teklif, içerdiği düzenlemelere ilişkin büyük bir çerçeveyi ortaya koymakta, çizilen çerçeveye uygun olarak diğer hususların düzenlenmesi ise kanun yapım tekniğine uygun olarak yönetmeliklere bırakılmaktadır. Diğer yandan hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ayrılma şartları arasına da en az üç meslek içi eğitim programına katılmış olma şartı getirilmektedir.

Teklif, başta hâkim adaylığının kaldırılarak hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin getirilmesine ilişkin içerdiği düzenlemelerle, tam da reform kelimesinin karşılığı olan değışim ve yenilikleri içeren reform niteliğinde bir düzenlemedir. Teklife dayanak Yargı Reformu Strateji Belgesi hazırlanırken yargının tüm ayaklarının, pek çok kamu kurum ve kuruluşunun, akademik çevrenin ve diğer ilgili tarafların görüşü alınmış ve Teklif, katılımcı bir anlayışla hazırlanmıştır. Dolayısıyla bu yönde getirilen eleştiriler yerinde değildir.

Öngörülen düzenlemeye göre teftiş kurullarının programları en geç iki yılda bir mahallinde denetimi sağlayacak şekilde yapılacaktır. Öte yandan hâkim ve savcı sayısı ile kıyaslandığında teftiş kurullarındaki müfettiş sayısı yeterli değildir ve müfettiş olarak atama yapılabilmesi, Anayasanın 159’uncu maddesi gereği muvafakata tabidir. Yapılan işin önemi ve müfettişliği cazip hâle getirmek amacıyla, fiilen görev yapan müfettişler bakımından tazminat ödemeleri artırılmaktadır. Zaten mevcut hükümde de müfettişlere yönelik yüzde beş oranında farklı bir ödeme kalemi bulunmaktadır.

Uygulamada birçok noterliğin boş kaldığı bir gerçektir. Düzenlemeyle noterliklerin boş kalmasının önüne geçerek vatandaşlarımızın daha iyi bir hizmet alabilmelerini sağlamak amacıyla iki defa yapılan ilana rağmen atama yapılamayan bir noterliğe; üst sınıf veya aynı sınıf noterler arasından, bu sınıflardan isteklinin bulunmaması durumunda, son hâl kâğıdında olumlu kanaat belirtilmiş olması şartıyla bir alt sınıf noterler arasından atama yapılabilmesi imkânı getirilmektedir. Ancak noterlik mesleğine giriş ve belge sistemi gibi hususlarda mevcut uygulamalarda herhangi bir değışikliğe gidilmemektedir. Dolayısıyla noterlik sistemini bozar nitelikte bir düzenleme Teklifte söz konusu değildir. “Son hâl kâğıdı” kavramı ve Adalet müfettişleri tarafından düzenlenmesi hususları ise 1989 yılında yapılan değışiklik ile mevzuata girmiş ve o tarihten beri uygulanmaktadır. Bu noktada da herhangi bir değışikliğe

gidilmemektedir. Atama yapılırken aynı sınıftan noterlerin meslekteki kıdemlerinin esas alınacağı ve kıdemde eşitlik bulunması durumunda Adalet Bakanlığınca verilen noterlik belge sıra numarası önce olanın tercih edileceği yönündeki mevcut düzenleme de aynen korunmaktadır. Bu nedenle yapılacak atamaların objektifliğinin tartışılabilir hâle geleceği yönündeki iddialar yerinde değildir.

Taşınmaz satış sözleşmelerinin tapu müdürlükleri yanında noterler tarafından da yapılabilmesine ve taşınmaz satış vaadi sözleşmesinin noterler tarafından tapu siciline bilişim sistemi aracılığıyla şerh verilebilmesine olanak tanınmaktadır.

Danıştay, ilk derece mahkemesi olarak çok sayıda davaya bakmaktadır ve bu davaların temyiz mercii Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruludur. Diğer yandan Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı dava sayısında istinaf kanun yolu sonrasında da herhangi bir azalma olmamış ve istinaf sonrası ısrarda da olağanüstü bir artış gerçekleşmiştir. Bununla birlikte istinaf mahkemeleri arasında içtihat farklılıklarını giderme görevi de üç aylık süre kısıtıyla Kurula aittir. Anılan nedenlerle, Kurula intikal eden dosya sayısı giderek artmaktadır. Kurul bugüne kadar on beş üyeden oluşan sabit bir kurul olarak, haftada üç ya da dört kez toplanmak suretiyle intikal eden dosyaları ele almaktadır. Sabit üyeli Kurula ilişkin sürenin uzatılmaması durumunda, her daireden belirlenecek ikişer üyeden oluşan, sürekli olmayan bir kurul oluşturulacak ve bu kurul haftada bir gün müzakere yapabilecektir. Bu durumda, haftada sadece bir gün toplanarak derdest dosyaların müzakere edilmesi mümkün olmayacaktır. Öte yandan süre uzatımına ilişkin değişiklik, Kurulun yapısında bir değişikliği öngörmemektedir. Sabit üyeli olsun ya da olmasın, üyeleri Başkanlık Kurulu tarafından belirlenmektedir.

Yargıtay'daki daire sayısı kırk altıdan yirmi dörde indiğinden, buna paralel olarak Birinci Başkanlık Kurulundaki üye sayısı on üçten dokuz indirilmekte ve Kurula seçilenlerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilemeyecekleri noktasındaki sınırlama kaldırılmaktadır.

Serbest piyasa ekonomisini bozmak suretiyle, haksız ve yüksek miktarda gelir elde etmek maksadıyla, vatandaşlarımızca da oldukça fazla şikâyet konusu yapılan stokçuluk faaliyetlerini gerçekleştirenlerle daha etkin mücadele edebilmek amacıyla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 237'nci maddesinde düzenlenen fiyatları etkileme suçu ve 240'ıncı maddesinde düzenlenen mal veya hizmet satımından kaçınma suçunun cezaları artırılmaktadır.

Teklifin aleyhinde ise genel itibarıyla aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Yargı Reformu Strateji Belgesi ile İnsan Hakları Eylem Planı, reform adı altında getirilen çok sayıda düzenlemeye dayanak olarak gösterilmelerine karşın, bugüne kadar yargıya ilişkin sorunların giderilmesi ile yargıya olan güvenin artırılması ve insan hakları alanında yapılması gerekenlere ilişkin gerekli düzenlemelere gidilmediği gibi, anılan alanlarda sorunlar gün geçtikçe daha da derinleşmektedir. Kuvvetler ayrılığı tesis edilmediği, hâkim ve savcılara bölge ve kürsü teminatı sağlanmadığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı değiştirilmediği ve de reformların uzlaşma gerektirdiği gerçeğinden hareketle, düzenlemeler yapılırken ilgili tarafların görüşleri alınmadığı müddetçe sorunların temelden hâlli mümkün olmadığı gibi, getirilen düzenlemelerin de reform olarak değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu nedenle, sunuluş tarzının aksine, torba yasa şeklinde getirilen Teklif, reform niteliği taşımamaktadır.

Hâkimlik mesleği, elbette mülakatla alınabilecek bir meslektir ve mesleğe kabulde mülakat öngörülebilir. Ancak sözlü sınavlarda muhakkak görüntü ve ses kaydı alınmalı, denetime elverişli olmaları sağlanmalıdır. Getirilen düzenleme ise saydamlık ilkesinden uzak sözlü sınava ilişkin hükümleri sebebiyle, Anayasa Mahkemesi kararlarında öngörülen ölçütler açısından sorunludur. Buna ilave olarak, sınav kurullarına seçileceklerin hangi ölçütlere göre belirleneceği, kıdem ve benzeri nesnel ölçütlere bağlanmamıştır ve kurullarda hukuk fakültelerinden akademisyenlere yer verilmemesi

de büyük bir eksiklidir. Öte yandan ilgili bakan yardımcısınca sözlü sınav kuruluna üye seçilmesine ilişkin hüküm örneğinde olduğu gibi, kurulların oluşumu ve yönetmelikle düzenlenmesi öngörülen hususlarda tamamen idareye yetki verilmesi, hâkimlik ve savcılık mesleğine yürütmenin müdahale etmesi ile mesleğin idarenin kontrolü altına girmesine ve neticede yargı bağımsızlığına müdahale teşkil edecek uygulamalara sebep olacaktır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı döneminde de hâkimlik ve savcılık teminatı sağlanmalı, mesleğin onuruna yakışır şekilde fiziki şartlar oluşturulmalı ve sürecin her aşamasında Hâkimler ve Savcılar Kurulu etkin olmalıdır.

Hâkim ve savcı yardımcılarının yapacakları kamu görevi, “benzeri görevler” gibi muğlak ifadeler nedeniyle, kanuni belirlilik esasına uygun biçimde net, anlaşılabilir şekilde ortaya konmamıştır. Hâkim ve savcı yardımcılara verilen görevlerin adil yargılanma hakkını etkileyecek sonuçları olabileceği düşünülerek, hangi iş ve işlemlerin münhasıran hâkim ve savcılar, hangi işlemlerin de hâkim ve savcı yardımcıları tarafından yapılacağı ve yapılan iş ve işlemlere ilişkin sorumluluk, belirsizlikten uzak, net bir şekilde ortaya konmalıdır. Aynı belirsizlik, “vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı, görevine bağlılığı ve ahlaki gidişi ile iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyeti” gibi özel hayata saygı gösterilmesi hakkını ihlal eder biçimde ifadeleri de içeren ibareler nedeniyle hâkim ve savcı yardımcılar hakkında düzenlenecek formlar açısından da söz konusudur; nesnel hiçbir unsur içermemektedir.

Ortaya konan keyfi uygulamalara yol açacak denetimsizlik hâli, belirsiz kapsamlı görev tanımları ve muğlak ifadeler ile yargı bağımsızlığına müdahale oluşturacak hükümleri nedeniyle Teklif, Anayasanın başta 10, 20, 70, 123 ve 128’inci maddeleri olmak üzere birçok hükmüne aykırı düzenlemeler içermektedir.

Uzun zamandır uygulanagelen noter görevlendirmeleri konusunda bugüne kadar ciddi bir problem yaşanmamışken, Adalet Bakanlığına bağlı müfettişler tarafından düzenlenen ve şeffaf olmayan son hâl kâğıdına istinaden, kıdem esası da göz ardı edilerek, ileride birçok tartışmaya neden olabilecek, noterlik sistemini bozar mahiyette düzenlemelere gidilmemelidir. Eğer bir düzenleme yapılacaksa, noterliğe ilişkin hususlar bir bütün hâlinde ilgili tarafların görüşleriyle birlikte gözden geçirilerek, kanun yapım tekniğine uygun olarak kod kanun hâlinde getirilmelidir.

Tapu sicilinin tutulmasıyla ilgili olarak 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 1007’nci maddesinde kamu görevlileri bakımından kusur sorumluluğu getirilmişken, taşınmaz sözleşmelerinin düzenlenmesi ile ilgili olarak aynı işi yapacak olan noterler için kusursuz sorumluluğun kabul edilmesi, Anayasanın 10’uncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Gayrimenkul işlemlerindeki bedellerin yüksek olduğu dikkate alındığında, noterlerin hâlihazırda ağır olan sorumlulukları daha da artacak; noterlerin tazminat miktarlarını fiilen karşılamaları mümkün olmayacaktır.

Noterde yapılacak işlemlerde hiçbir dahli olmayan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü için döner sermaye payının noter tarafından tahsil edilmesine ilişkin düzenleme metinden çıkarılmalı, noterler lehine alacakları risk ve yüklenecekleri sorumluluklara uygun şekilde bir ücret düzenlemesine gidilmelidir.

Taşınmaz değerinin tapuda çok düşük gösterilerek satışların yapılması ve satış bedelinin ödenmesi noktasında yaşanan sıkıntılar nazara alınarak, taşınmaz değerinin ve satış bedelinin noterlerde belirlenmesi ve güvence altına alınması ile getirilen hükümlerin diğer aynı hakları devreden sözleşmeler bakımından nasıl uygulanacağına yönelik düzenleme yapılması gerekmektedir.

Noterlerde yapılacak olan satış sözleşmelerinde suiistimallerin önlenmesi açısından tarafların avukatla temsil edilmesi gerekmektedir. Bu yönde yapılacak düzenleme aynı zamanda avukatların iş alanlarını da genişletecektir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurullarının yapısına ilişkin olarak sıklıkla yapılan değişiklikler, kanunların öngörülebilirliğini ortadan kaldırır mahiyettedir. Önyargılı ve liyakata dayalı olmayan uygulamaların sonucunda doğal olarak dava sayıları artış gösterirken, iş yükünü artıran temel problemleri çözmek yerine, zaten bugüne kadar iş yükünü azaltamamış yapının devamını öngörmek, uygulamada hiçbir şeyi olumlu anlamda değiştirmeyecektir.

3. Teklif metnine ilişkin kabuller ve değişiklikler

Teklifin çerçeve 1 ila 8'inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 9'uncu maddesi, maddenin metinden çıkarılmasına ilişkin verilen önergelerin kabul edilmesi neticesinde metinden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Teklifin çerçeve 10 ila 22'nci maddeleri, yapılan teselsül neticesinde çerçeve 9 ila 21'inci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlüğe ilişkin 23'üncü maddesi, redaksiyona tabi tutularak, yapılan teselsül neticesinde 22'nci madde olarak kabul edilmiştir.

Teklifin yürütmeye ilişkin 24'üncü maddesi, 23'üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklif oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Ayrıca redaksiyon yetkisi doğrultusunda Teklifin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

4. Genel Kurulda temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adıyaman Milletvekili Muhammed Fatih Toprak, Balıkesir Milletvekili Belgin Uygur, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya, İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya, Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile Tokat Milletvekili Mustafa Arslan özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Abdullah Güler</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Gülşay Samancı</i>
İstanbul	Kırıkkale	Konya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Abdullah Koç</i>
Balıkesir	Adıyaman	Ağrı
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ayhan Erel</i>	<i>Hasan Subaşı</i>	<i>Rafet Zeybek</i>
Aksaray	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Bülbül</i>	<i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i>	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>
Aydın	Batman	Bursa
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

Üye <i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Tufan Köse</i> Çorum (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Sabri Öztürk</i> Giresun
Üye <i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	Üye <i>Hayati Arkaz</i> İstanbul	Üye <i>Turan Aydoğan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Züleyha Gülüm</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale	Üye <i>Bülent Tüfenkci</i> Malatya	Üye <i>Alpay Antmen</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye <i>Orhan Kırçalı</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Arslan</i> Tokat (Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4484) esas numaralı “**Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”ne ilişkin muhalefet şerhimiz.

I. TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

“**Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”; AKP’li 92, MHP’den de Adalet Komisyonu üyesi 2 milletvekili olmak üzere toplam 94 imzayla 3 Haziran 2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuldu. Yürürlük ve yürütme dâhil 24 maddeden oluşan teklif, temel olarak 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile 1512 sayılı Noterlik Kanununun çeşitli hükümlerinde değişiklik öngörmekte. Bu kanunların yanı sıra 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 2797 sayılı Yargıtay Kanunu ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda düzenlemeler içeren teklifin görüşmeleri, Adalet Komisyonu Başkanlığının, yasama organının değil yürütme organının bir parçası gibi konumlanmasından kaynaklı iktidarın çarpık yönetme anlayışı çerçevesinde gerçekleşmiştir. Hemen hemen aynı günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sevk edilerek Adalet Komisyonunda görüşülmesi planlanan ve basın özgürlüğü ile ifade özgürlüğüne ilişkin kritik değişiklikler öngören “Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin yanı sıra Adalet Komisyonunda görüşmeleri tamamlanan, baroların bölünmesine paralel adli yardım sisteminin bölünmesini de içeren “Avukatlık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin TBMM Genel Kurulunda görüşmelerinin yapıldığı sırada “Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” için toplanan Adalet Komisyonu, hukuk sisteminde belirleyici etki yaratacak hâkim ve savcı yardımcılığı sistemi ile noterlerin atama yönteminde sorunlar oluşturacak düzenlemelere ilişkin çalışmalarını, ne yazık ki bir ihtisas komisyonu düzeyinde yapamamıştır. İfade ettiğimiz sıkıştırılmış gündemde Komisyon üyeleri, Avukatlık Kanununda değişiklik içeren teklifi takip etmek ve görüşlerini açıklamak üzere sık sık Genel Kurul’a gitmek zorunda kalmıştır. Hatta bu nedenle Komisyon görüşmeleri iki gün sürmüştür; ilk gün, yaklaşık 2.5 saatlik toplantının ardından Genel Kurul’a katılma gereğinden kaynaklı yarım saat ara verilip tekrar toplanılmıştır. Ancak Genel Kurul’da görüşülen teklif üzerinde Komisyonun bazı üyelerinin konuşması olduğu belirtilerek, toplantı bir sonraki güne (8 Haziran 2022) bırakılmak zorunda kalmıştır. Plansız

ve programsız bu toplantı şekli ikinci gün görüşmelerinde de işleyiş açısından sorun yaratmıştır. Teklifin, noterlerin atama yöntemine ilişkin 9 uncu maddesinin görüşmeleri sırasında toplantı salonunda Komisyon üyesi AKP'li ve MHP'li milletvekillerinin çoğunluğunun olmaması ve oy kullanamamalarına karşın CHP'li vekiller olarak verdiğimiz ve çoğunluğun, maddenin çıkarılması yönünde oy kullandığı önergemiz, Komisyon Başkanı Abdullah Güler'in tersi yönde açıklama yaparak diğer maddeye geçmesiyle tartışmalara yol açmıştır. Duruma itiraz edilmesi üzerine toplantıya ara verilmiş; tekrar toplandığında, oylama sonucunun maddenin tekliften çıkarılması yönünde olduğu görüşlerimize karşı Adalet Komisyonu Başkanlığı, önerenin kabul edilmediği yönündeki tavrını sürdürmüştür. Bunun üzerine bir kez daha arar verilmiş; aradan dönüştü 9 uncu maddenin, görüşmelerin sonunda tekrar değerlendirilmesi kararı alınarak, sonraki maddeye geçilmiştir. Görüşmelerin sonunda da 9 uncu maddeye ilişkin tekriri müzakere yapılmıştır.

Görüşmeler sırasında Komisyonun MHP'li üyesi Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün açıklamaları ise, iktidar bloğuna mensup milletvekillerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 'Cumhur İttifakı' milletvekillerince verilen tekliflerin hazırlık sürecine ne düzeyde katılım gösterdikleri açısından da örnek oluşturmuştur. Halil Öztürk konuşmasında; teklifte, noterlerin atama usulü ile taşınmaz satış sözleşmesi yaptıklarında alacakları ücret ve genel olarak Noterler Birliğinin görüşlerine başvurulmadığı iddialarına dikkat çekerek, bu konuların yeniden değerlendirmesinde fayda olacağını aktarmıştır. Halil Öztürk'ün, Komisyon'un muhalefet partilerine mensup milletvekillerinin de eleştirdiği düzenlemelere destek vermesi, milletvekilliği sorumluluğuyla uyumlu olmakla birlikte, teklifte imzası bulunan MHP'li Komisyon üyesi iki milletvekilinden biri konumu açısından nakıs bir haldir. Bu bağlamda MHP'nin Meclis çalışmalarına yaklaşımdaki soruna başka bir örnek ise, yakın zamanda Adalet Komisyonunda yaptıkları üye değişimiyle ilgilidir. MHP yönetimi, 27. Yasama Dönemi'nin başından itibaren Adalet Komisyonunda görevlendirdiği iki üyeden biri olan Tokat Milletvekili Yücel Bulut'u üyelikten çekerek yerine İstanbul Milletvekili Hayati Arkaz görevlendirildi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olan Yücel Bulut'un yerine üyeliğe getirilen Hayati Arkaz'ın, hukuk alanına ilişkin detaylı çalışmaların yapıldığı ihtisas komisyonu niteliğindeki Adalet Komisyonuna uygun bir formasyona sahip olmaması dikkatlerden kaçmadı. Tıp doktoru olan Hayati Arkaz'ın tamamı hukukçulardan oluşan bir ihtisas komisyonunda Parti Yönetimi tarafından görevlendirilmesini, iktidar bloğunun ifade edegeldiğimiz sorunlu ve sorumsuz yaklaşımının bir karinesi saymaktayız.

Mezkûr teklifin içeriği de, çözüm sorumluluğunu üstlenenlerin sorunlara bakışındaki yüzeyelliğe işaret etmektedir. Toplumsal gerilim alanlarından ekonomiye, eğitimden sağlığa, adaletten kültüre kadar hayatın hemen hemen her alanında kamuoyunun önüne çıktıklarında popülist söylemlerle halka büyük vaatlerde bulunmaktan geri durmayan iktidar temsilcileri, iş yapılması gerekenlere geldiğinde, madeni paranın yazı-tura şeklindeki iki ayrı yüzü görüntüsünü vermekte. FETÖ ile ortaklık döneminde yargıda açılan karadelikle yargıya güveni tarihin en düşük seviyelerine indiren ve yargı eliyle siyasi muarızlarını yok etme politikası izleyen AKP iktidarı, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe kalkışmasından sonra yargıda ‘reform’ söylemine sarılarak, yaşanan sorunların kaynağı olduğunu gizlemeye çalıştı. Hatırlanacağı üzere bu kapsamda bizzat AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı olan Recep Tayyip Erdoğan tarafından ‘Saray’ında 30 Mayıs 2019 tarihinde düzenlenen törenle ‘Yargı Reformu Strateji Belgesi’ adıyla bir doküman açıklandı. Belgede nelerin hedeflendiğini kısaca bir hatırlamakta fayda var. Belgede;

**‘Hak ve Özgürlüklerin Korunması ve Geliştirilmesi’, ‘Yargı Bağımsızlığı, Tarafsızlığı ve Şeffaflığın Geliştirilmesi’, ‘İnsan Kaynaklarının Nitelik ve Niceliğinin Artırılması’, ‘Performans ve Verimliliğin Artırılması’, ‘Savunma Hakkının Etkin Kullanımının Sağlanması’, ‘Adalet Erişiminin Kolaylaştırılması ve Hizmetlerden Memnuniyetin Artırılması’, ‘Ceza Adaleti Sisteminin Etkinliğinin Artırılması’, ‘Hukuk Yargılaması ile İdari Yargılamanın Sadeleştirilmesi ve Etkinliğinin Artırılması’, ‘Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin Yaygınlaştırılması’ başlıkları altında toplam 9 ‘AMAÇ’ belirlenmiş.*

**Belirlenen amaçlar doğrultusunda 63 hedef konulmuş.*

**‘İfade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama analiz edilerek, bireylerin hak ve özgürlük alanlarını daha da genişletecek düzenlemeler yapılacaktır’, ‘İfade özgürlüğünü ilgilendiren yargı kararlarına karşı kanun yolu güvencesi artırılacaktır.’, ‘Hâkim ve savcuların atama, nakil ile terfi sisteminin nesnel ve liyakate dayalı ölçütlerle geliştirilmesi sağlanacaktır’, ‘Belirli bir mesleki kıdeme sahip hâkim ve savcılar için coğrafi teminat getirilecektir.’, ‘Etik ilkeler belirlenerek uygulama yakından izlenip denetlenecektir.’, ‘Niteliğin artırılması hedefi çerçevesinde avukatlık mesleğine giriş usulü değiştirilecektir.’, ‘Adalet sistemi konusunda kamuoyunu bilgilendirme mekanizmaları güçlendirilecektir.’, ‘Başta adil yargılanma hakkı olmak üzere hak ve özgürlüklerin korunması*

ilkesinin gözetilmesi suretiyle suç ve yaptırım dengesi bütünüyle gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.' şeklinde bazı faaliyetler sayılmış.

Bu belge doğrultusunda son üç yılda Türkiye Büyük Millet Meclisine, 6 adet 'yargı paketi' adıyla teklif sevk edildi. Neredeyse tamamı torba teklif şeklindeki 'yargı paketleri'nden hiçbirinde, yargının temel sorunlarına ilişkin düzenlemeler yer almadı. Hâkim ve savcılara ilişkin göreve başlatma, yer değişikliği ve görevden alma dâhil her türlü iş ve işlemleri yürüten Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yürütme erkinin kontrolünde olmasına yol açan oluşum şekliyle ilgili tarafsız yargı ilkesi doğrultusunda tek bir adım atılmazken, belgelerde taahhüt edilen 'hâkim ve savcıların istekleri dışında başka yerlere tayin edilmemesi ve buldukları illerde sürgün korkusu yaşamadan görev yapması' anlamına gelen coğrafi teminata ilişkin de hiçbir düzenlemeye gidilmemiştir. Aksine uygulamalarla bağımlı yargı tahkim edilerek, giydiği cübbenin önüne görülmez bir delik açanların, iktidarın hoşuna gidecek kararlarla yargıda idari makamları hızla tırmandığı gözlemlenmiştir. Bunların sonuncusu İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Akın Gürlek'tir. İstanbul Milletvekilimiz Enis Berberoğlu'nun yargılanma sürecinde Anayasa Mahkemesinin 'hak ihlali' tespiti ve bu çerçevede tutuklu bulunduğu cezaevinden tahliye edilmesi gerektiği yönündeki kararını tanımayan hâkim Akın Gürlek, Hâkim ve Savcılar Kurulu kararıyla ilk olarak geçen yılın Eylül ayında birinci sınıf hâkimliğe yükseltildi, bu yılın Haziran ayının başlarında da Adalet Bakan Yardımcılığı görevine getirildi. Söz konusu hâkimin görev aldığı mahkemede görülen diğer davalara (Canan Kaftancıoğlu, Selahattin Demirtaş, Şebnem Korur Fincancı ve Sözcü davalarında hapis cezaları verilmesi, Gezi Davası'nda sanıkların tutukluluğa itirazının reddedilmesi) bakıldığında, bizzat Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarıyla taraf olduğu yargulamaların yapıldığı ve hukuki skandalların yaşandığı yargılama süreçleri sonunda cezalar verildiği görüldü.

Türk yargı sistemine güvenin her geçen gün erimesi ve sistemde telafisi zor zararlara yol açılmasının, yapısal bir sorun olan yargının siyasallaşmasından kaynaklandığı artık saklanamaz, paspasın altına süpürülemez bir gerçek olarak orta yerde durmaktadır. Bu durum çeşitli rakamsal analizlere de yansımış durumdadır. Anayasa Mahkemesi Başkanı Prof.Dr. Zühtü Arslan, bu yılın başlarında katıldığı bir sempozyumda yaptığı konuşmada, bireysel başvuru istatistiklerinin hukuk sistemimiz açısından endişe verici noktaya vardığına dikkat çekerek, *"Bireysel başvurunun uygulamaya başlandığı 23 Eylül 2012 tarihinden itibaren yapılan başvuruların büyük bir kısmı adil yargılanma hakkına erişmek içindir. Mahkememize*

2021'de 66 bin 121 başvuru yapıldı. Ve bu başvuruların yüzde 73'ünden fazlası adil yargılanma hakkı için. Başka bir ifadeyle geçen yıl mahkememize yapılan başvuruların yaklaşık dörtte üçü, adil yargılanma hakkına ilişkin şikâyetleri kapsamaktadır. İhlal sınırları bakımından da durum çok farklı değil. Başlangıçtan itibaren verdiğimiz toplam ihlallerin yüzde 77'si adil yargılanmaya dâhildir. Bu sayı ve oranlar bize aslında vahim bir durumu işaret ediyor. Adil yargılanma hakkıyla ilgili bir meselemiz var. Bu meseleyi çözmek de hepimizin ortak görevi. Buna yönelik bizim önerimiz, Anayasa Mahkemesi'nin gerek norm denetiminde gerekse bireysel başvuruda adil yargılanma hakkına ve bu hakkın ihlaline yönelik değerlendirmelerinin idari ve yargısal makamlar tarafından dikkatli şekilde ele alınması ve çözüm yollarının bulunmasıdır. Adil yargılanma hakkının korunmadığı, ihlallerin önlenemediği bir ülkede hukuk devletinin tüm kurallarıyla korunması da mümkün değildir" değerlendirmesini yapma ihtiyacı duymuştur. Anayasa Mahkemesi Başkanı Arslan'ın değerlendirmelerinin, hukukun üstünlüğünü değil iktidarın gücünü arkasına alan Akın Gürlek ve benzeri hâkim ve savcılar hedef aldığını söylemek herhalde ileri bir yorum olmayacaktır.

Hukuk sistemimizin karanlık bir kuyuya düştüğü, sadece ulusal düzeydeki tespitlerle değil uluslararası düzeyde de yapılmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kapsamında dosya sayısı en fazla olan ülkeler içinde ne yazık ki Türkiye son yıllarda ilk sıralarda yer almakta. 2021 yılı kapsamında AİHM'de karar için bekleyen şikâyetlerde, Rusya 17 bin 13 başvuruyla ilk, Türkiye 15 bin 251 başvuruyla ikinci sıradadır. AİHM'nin 2021'de açıklanan mahkeme kararlarında Türkiye, daha önceki yıllarda olduğu gibi ifade özgürlüğü alanında yine en fazla mahkûm olan ülkeydi ve geçen yıl 31 davada ifade özgürlüğünün ihlal edildiği yönünde mahkûmiyet kararı verildi.

Yargının maruz kaldığı baskı ve sonucunda aldığı kararların toplumda kutuplaşmayı artırdığı, adalet duygusunu sarstığı ve güvenli gelecek umudunu yok ettiği göz önüne alındığında, öncelikli ihtiyaç zihniyet değişimidir. Hukuk devleti ve hukuk toplumu, ancak bu erekte, bilgi, bilinç ve inançla kurulabilir. Bu konuda, öncelikle görev ve sorumluluk, Anayasa madde 11 gereği, yine Anayasa'nın doğrudan muhatabı kurum, organ ve kişilere düşmektedir. Bu nedenle, hukuk devleti için, öncelikle Anayasa'nın doğrudan muhatabı olan organlar, hukuka inanmalıdır. Hukuk kuralları, demokratik siyasetle üretilir ve yürürlüğe konur; ancak, yönetici konumunda olan siyasetçiler hukuka saygı göstermekle yükümlüdür. Bu hukuk bilinci ve inancı oluşmadığı sürece, yürürlüğe konulan kurallar, demokratik hukuk

devleti ve “adil yargılanma hakkı” gereklerini karşılarsa da, uygulamada beklenen sonuçları yaratamazlar.

Hukuk ve anayasa bilgisi, bütün yurttaşlar için yaşamsal olduğu gibi, yine öncelikle yöneticiler için vazgeçilmezdir. Hukuk ve anayasa bilgisinin yaşamsal özelliği, hukuk-devlet-anayasa üçlüsünde somutlaştırılabilir:

- * Devlet, anayasa ile doğar ve (anayasa ile) yaşar.
- * (Hukuk) devleti, hukuk kuralları bütünü olarak tanımlanır.
- * Hukuk devleti, yönetici ve yönetilenlerin, “hukukça yönetim” bakımından birbirine eşit oldukları bir devlettir.

Devlet adına görev yapan yöneticiler, hukuk çerçevesinde hareket etmek zorundadır. Bu konuda, “görev-yetki-sorumluluk”, yöneticileri çerçeveleyen üçlüdür. Bu üçlü, devlet organları bütünü için geçerlidir.

‘Yargı reformu’ adı altında açıklanan paketlerin sadece önüne konulan numara isimleriyle anımsanmaması için yapılması gereken ilk iş, yukarıda aktardığımız yönde bir zihniyet değişimidir. Aksi durumda değil ‘6. Yargı Paketi’, 66’ncısı da uygulamaya konulsa çözüm olmayacaktır. Yargı bağımsızlığı sağlamaksızın ‘hakim ve savcı adaylığı’ isminin, ‘hakim ve savcı yardımcılığı’na dönüştürülmesi, eğitim sürecinin iki yıldan üç yıla çıkarılması, kanayan yaraya pansuman yapmaktan başka anlam taşımayacaktır. Teklifte hakim ve savcı yardımcılığına ilişkin yer alan düzenleme ayrıca eksik ve sorundur. Hakim ve savcı yardımcılığı eğitim sürecinde oluşturulacak kurulların ve çıkarılacak yönetmeliklerin Adalet Bakanlığını ve dolayısıyla yürütme erkinin hakimiyetine bırakılmış olması, yargı bağımsızlığına müdahale kaygılarını güçlendirmektedir. Hâkim ve savcı yardımcılığı eğitim sürecinde öngörülen mülakatı yapacak kişilerin, Adalet Bakanlığı bürokrasisinden seçilecek olması ve kamera kaydı uygulanmaması, yıllardır dile getirilen torpil sorununun sürmesine neden olacaktır.

Teklifle 1512 sayılı Noterlik Kanununda yapılan değişikliklerden atama usulüne ilişkin olanı, 1972 yılından beri sorunsuz uygulanan bir sistemin kaçınılmaz bozulmasına yol açacaktır. Noterlikte bir üst sınıfa geçişteki 4 yıllık süre şartını belli durumlarda esneten teklifteki düzenleme, noterlikte de tavassutun, torpilin, kayırmanın başlangıcı olacaktır.

Teklifle Türk Ceza Kanununun 'Fiyatları etkileme' başlıklı 237 ve 'Mal veya hizmet satımından kaçınma' başlıklı 240 ıncı maddelerinde yapılan değişiklikler ise AKP iktidarının, bizzat nedeni olduğu sorunları başkalarının üzerine atma çabasının ürünüdür. Yalan haber ve havadis yayarak fiyatları etkileyenler ile mal ve hizmet satımından kaçınanlara verilen cezaların artırılmasını amaçlayan teklif sahipleri, bir gerçeği gizlemek isteyenlerin aracı olmaktadır. O gerçek de; AKP iktidarının yıllardır uyguladığı üretime değil rant dayalı ekonomi politikaları, kamu kaynaklarının iktidara yakın iş insanlarına aktarılması ve yolsuzlukların hakim olduğu ekonomi modelinin kaçınılmaz sonucu yüksek enflasyondur. Başta tarım olmak üzere her alanda girdi maliyetlerinin en az yüzde 100'ün üzerinde artış gösterdiği bir ortamda, fiyatların yalan haber ve havadisle artışı algısı yaratılarak cezaları artırmak, olsa olsa iktidarın tükenmişliğine, çaresizliğine ve artık yolun sonunun gözüktüğüne delalettir.

II. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 1. Maddesi, Hakim ve Savcılar Kanununun hakim ve savcılık mesleğine giriş sürecini düzenleyen 'Adaylık süresi ve eğitim' başlıklı 10 uncu maddesini, başlığıyla birlikte değiştirmekte. Hâkim ya da savcılığa atanmadan önce 3 yıl süresince 'hâkim ve savcı yardımcılığı' adı altında eğitim alınmasını öngören değişiklik kapsamında adaylar, 4 kez yazılı sınava, 1 kez de mülakata tabi tutulacak. Eğitim verilen kurumların yetkilileri tarafından düzenlenecek formlar üzerinden belirlenecek puanlamaların yazılı ve sözlüye eklenmesiyle oluşacak puan, atama puanı sayılacak.

Eğitim süresince uygulanacak sınav sayısının çokluğu ile özellikle mülakata gerçekleştirecek kurulun, Adalet Bakanlığı bürokrasi içindeki kişilerden belirlenecek olması, yargı bağımsızlığına müdahale açısından temel sorunların başında gelen yürütme erkinin yargı üzerindeki hâkimiyetinin devam etmesine neden olacaktır. Aynı şekilde mülakatlarda süre gelen kayırma iddialarının önüne geçilmesi için kamera kaydı uygulamasının düzenlemeye eklenmemiş olması, sistemin, liyakati esas alarak uygulanmasının amaçlanmadığına işaret etmektedir.

Düzenlemenin; Adalet Bakanlığı bürokratlarının değil Hâkim ve Savcılar Kurulunun etkin olduğu, mülakat kuruluna hukuk fakültesinden öğretim üyelerinin dâhil edildiği, mülakatların kamera kaydına alındığı objektif bir şekle dönüştürülmesi, Anayasa'nın Başlangıç bölümü ile 2, 5, 6, 7, 10, 49, 70, 90, 123, 128 ve 153 üncü maddelerinin gereğidir.

Teklifin 2. Maddesi, Hâkim ve Savcılar Kanununa ‘Hâkim ve savcı yardımcısının görev ve yetkileri’ başlıklı yeni bir madde ekleyerek, bu konumdakilerin iş tanımlarının çerçevesini çizmekte. Eklenen maddenin birinci fıkrasının (g) bendindeki “Mevzuatta belirtilen diğer görevler ile hâkimin verdiği benzeri görevleri yerine getirmek” hüküm, iş tanımının hukuki çerçeve sınırlarını aşmasına neden olacaktır. Anayasa’nın 128 inci maddesinde kamu görevlilerinin görevlerinin kanun düzeyinde net, açık, anlaşılabilir biçimde belirlenmesi gerektiğini hüküm altına alınmış iken; hâkimin ‘benzer görev’ vermesi, yardımcılarının görev tanımının muğlak biçimde yapılmasına neden olmaktadır. Uygulamada bu görev tanımı; hâkimlerin, yardımcılarını kişisel asistan atfetmesine neden olabilecektir.

Teklifin 3. Maddesi, Hâkim ve Savcılar Kanununun ‘Adaylar hakkında düzenlenecek belgeler’ başlıklı 11 inci maddesinin, başlığıyla birlikte değiştirilmesini öngörmekte. Değişikliğe göre, hâkim ve savcı yardımcısı hakkında, atama puanlarına da etki edecek, eğitim gördükleri kurum yetkililerince formlar düzenlenecek. Formu düzenleyecek kişi, hâkim ya da savcı yardımcısıyla ilgili “vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı”, “görevine bağlılığı”, “ahlaki gidişi” ile “iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyeti”ne dair görüşlerini yansıtacak. Mevcut uygulamadan farklı olarak değişiklikle “iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyeti” değerlendirilecek hususlar arasına eklenmiş olsa da, önceden yer alan “ahlaki gidiş” hususu, suiistimale açık kapı bırakmaktadır. Değerlendirmeye esas teşkil edecek hususların tamamının, objektif kıstasa kavuşturulması şarttır. Değerlendirme formunun atamalarda dikkate alınacak nihai başarıya dâhil edileceği göz önüne alındığında, içeriği ve şeklinin yönetmelikle düzenlenecek olması, Anayasa’nın ‘eşitlik ilkesi, çalışma hakkı, kamu hizmetine girme hakkı, kamu görevlilerinin özlük haklarının kanuniliği ilkesi’ başta olmak üzere Başlangıç bölümü, 2, 5, 6, 7, 10, 49, 70, 90, 123, 128 ve 153’üncü maddelerine aykırıdır.

Teklifin 9. Maddesi, Noterlik Kanununun ‘Atama usulü’ başlıklı 27 nci maddesine fıkra eklemesi yaparak, noter atamalarında yeni bir uygulama öngörmektedir. Mevcut durumda bir üst noterliğe atanmak için bulunulan noterlikte geçirilmesi gereken süre şartı, “iki defa yapılan ilana rağmen” atama yapılmayan noterlikte için uygulanmayacak. Buna göre, son hal kâğıdında olumlu kanaat belirtilen noterler arasından bir üst noterliğe atama yapılabilecek. Yapılmak istenen değişiklik, 1972 yılından bu zamana kadar herhangi bir sorun oluşmadan, daha da önemlisi noterlik atamalarına ilişkin şaibe ve torpil iddiaları gündeme gelmeksizin

işleyen bir sistemin bozulması sonucunu doğuracaktır. Noterler arasındaki iş barışının bozulması, atamalarda aracılık dönemini başlaması kaçınılmaz bir durumdur.

Teklifin 20 ve 21. Maddeleri, Türk Ceza Kanununun ‘Fiyatları etkileme’ başlıklı 237 nci ve ‘Mal ve hizmet satımından kaçınma’ başlıklı 240 ıncı maddelerindeki cezaların artırılmasını öngörmekte. 237 nci maddede yapılan değişikliğe göre, “İşçi ücretlerinin veya besin veya malların değerlerinin artıp eksilmesi sonucunu doğurabilecek bir şekilde ve bu maksatla yalan haber veya havadis yayan veya sair hileli yollara başvurma” suçunun alt sınırı üç aydan bir yıla, üst sınıra da iki yıldan üç yıla çıkarılırken, belli durumlarda da ceza miktarı artırılıyor. 240 ıncı maddede yapılan değişiklik ise, belli bir mal veya hizmeti satmaktan kaçınarak kamu için acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olan kişilere verilen hapis cezasının alt sınırı altı aydan bir yıla, üst sınırı da iki yıldan üç yıla çıkarılıyor.

Her iki suçun cezasının artırılması “enflasyonla mücadele” nedenine dayandırılıyor. Bu yolla, Türkiye’nin bu gün yaşadığı, Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) tüketici fiyatları için yüzde 73,5, üretici fiyatları için de yıllık yüzde 132,1 olan enflasyonun, ‘tek adam’ın akla, bilime ve dünya gerçeklerine uymayan politika, karar ve işlemlerinden kaynaklandığı gizlenmeye çalışılmaktadır. Dünyanın hiçbir ülkesinde asker-polis-mahkeme yoluyla enflasyonun düşürüldüğü ya da düşürülmeye çalışıldığı görülmemiştir. Enflasyon akıllı bir para ve kur politikası; bu politikayla uyumlu mali politikalarla çözülebilir. Bu günkü fiyat artışlarının tek sorumlusu iktidardır. Döviz kurunun yüzde 100’den fazla arttığı, Türk lirasının değerinin yarısından fazlasını birkaç ayda kaybettiği, kamunun kontrolündeki doğalgaz, elektrik, benzin, motorin, LPG, otogaz ve benzeri birçok ürüne kamu eliyle yüzde 250’lere varan zamların yapıldığı bir dönemde, işletmelerin de fiyatlarını, bu maliyet artışlarına uygun bir noktaya çekmesi kaçınılmazdır ve “fahiş fiyat” diye yaftalayamaz.

13/06/2022

Zeynel Emre
İstanbul
Turan Aydoğan
İstanbul

Tufan Köse
Çorum
Alpay Antmen
Mersin

Rafet Zeybek
Antalya
Süleyman Bülbül
Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

Teklifin Tümüne İlişkin Genel Değerlendirme:

Ülkenin içinde bulunduğu mevcut ekonomik ve politik koşullarda hukuk ve yargının sorunları ve bu sorunların çözüme kavuşturulması bazı kanunlarda değişiklik yapılması ile giderilebilir bir durumda değildir. Bu anlayışla yapılan kanun görüşmeleri ve bu yöntemle yürütülen yasama faaliyetlerine “reform” demek mümkün olmayacaktır. Türkiye’de güvenilir, bağımsız yargı sorunu, bütün toplumsal sorunların başını çeker niteliktedir. Kuvvetler ayrılığının yeniden somut ve demokratik bir ülkede olması gerektiği gibi düzenlenmesi gerekliliği aşikardır. Adalet sorunu, aynı zamanda ülkenin temel sorunlarının da ayrı bir yansıması halindedir. Toplumun çeşitliliği, ekonomik sorunlar, sosyal sorunların temel çözüm noktası, yeniden toplumsal uzlaşmanın sağlanması gerekliliği, Anayasada gerekli değişikliklerin yapılması zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Bir kanun yapım tekniği olarak istisna olarak öngörülmüş olmasına rağmen bir kez daha torba bir yasa teklifi ile karşı karşıya bulunmaktayız. Yargı sistemi ile ilgili önemli düzenlemelerin torba kanun teklifi ile komisyona sunulması yasa erkinin ne denli özensiz ve dikkatsiz çalıştığını ortaya koymaktadır. 2010 yılından bu yana AKP tarafından sistematik olarak kullanılan torba yasa sistemi evrensel hukuk normlarına aykırı bir uygulamadır. Ülkede her alanda yaşanan otoriterleşme ve tekelleşme, yasama alanında da yaşanmakta yasama süreci teknik bir formata dönüştürülerek toplumsal etkileşim ve müzakere kanalları ne meclis içinde ne de dışındaki STK ve meslek örgütleri dahil edilerek işletilmektedir. Bu durum da parlamentonun işlevsizleşmesi ve itibar kaybetmesine yol açmakla birlikte ülkeyi hukuk devleti olmaktan açıkça uzaklaştırmaktadır.

Daha önce de defaatle dile getirdiğimiz üzere yargı bağımsızlığını/tarafsızlığını baltalayan problemler: Başta 2017’deki değişiklikler olmak üzere Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı ve oluşumuyla oynanması; Adalet Bakanının, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun başkanı olması; ilgili bakan yardımcısının kurulun tabii üyesi olması; mahkemelerin AYM ve AİHM kararlarına aykırı olacak şekilde alenen bağımlı ve taraflı kararlar vermesi; Kurulun yargıyı bütünüyle temsil etmemesi; Kurulun zaman zaman diğer devlet kurumlarının etkisinde kalarak kararlar verebildiği izlenimini uyandıran uygulamalarının olması; Kurul kararlarının yargı denetimi dışında tutulması; Kurul kararlarına karşı etkili bir itiraz yönteminin bulunmamasıdır.

Yargının bağımlı ve taraflı hale gelmesinin sonuçlarının topluma yansımaları sanıldığından sancılı olmaktadır. 2016 yılından bu yana on binlerce muhalif gözaltına alınmış ve delilden yoksun dosyalarla tutuklanmıştır. Başta önceki dönem Eş Genel Başkanlarımız Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere yüzlerce siyasetçimiz tamamen siyasi saiklerle tutuklu bulunmaktadır. Kobani Kumpas davası ve HDP’ye açılan kapatma davası için yargının taraflı ve bağımlı hale gelmesinin vücut bulmuş hali demek abes olmayacaktır. Mahkemeler tutuklu muhalifleri serbest bırakmamak için AİHM kararlarına uymamaktadırlar. AİHM’nin Selahattin Demirtaş’ın başvurusu hakkında verdiği ihlal kararının içeriği ve bu karara uyulmaması bunun en canlı örneğidir. Cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri, infaz yakmalar ve taraflı ATK kararlarına dayanılarak hasta tutsakların tahliyelerinin engellenmesi, işkence

vakalarının cezasız kalması ve saydığımız tüm hukuk dışı uygulamalar taraflı yargı sisteminin yarattığı sorunlardan sadece bir kaçıdır.

HSK ile ilgili bahsettiğimiz sorunlara en yakın örnek Kobani Kumpas davasına bakan heyetin başkanı Bahtiyar Çolak'tır. Bahtiyar Çolak'ın adı ilk olarak Elazığ'da baktığı davalarla kamuoyunda duyulurken HSK tarafından jet bir kararname ile Ankara'ya atanması ile dikkat çekmiştir. Ankara 22. Ağır Ceza Mahkemesinde görev yapan hâkim bu sırada pek çok kritik davanın da hâkimi olmuştur. Önceki dönem eş genel başkanlarımız ve MYK üyelerimizin yargılandığı Kobani Davasının yargılamaları esnasında hukuka aykırı tutum ve tavırları nedeniyle pek çok kere HSK'ye şikâyet edilmesine mukabil aleyhine tek bir işlem dahi yapılmamış, tutukluların reddi hâkim talepleri ise reddedilmiştir. Kendilerini "Derin devletin ticari istihbarat" ayağı olarak tanıtarak dolandırıcılık yaptıkları öne sürülen 'Atadedeler' çetesine yönelik soruşturmada gözaltına alınıp hakkında ev hapsi tedbirine hükmedilmiştir.

Bütün bu hukuksuzluklar yaşanırken, iktidarın bu yasa teklifi ile yargının sorununu çözmekten çok "kadrolaşma, ideolojik yaklaşımla yeni çıkmazlar yaratma ve ekonomik çöküş yaşayan toplumun karşı karşıya kaldığı bu gerçekleri yok saymaya yönelik pansuman tedbirler almaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Danıştay üyelerinin görev sürelerinin uzatılmasını içeren 16'ncı maddesinin gerekçesinde "iş yükünün" gösterilmesi inandırıcı bir gerekçeden uzaktır. Hâlihazırda devam eden ve toplumu ilgilendiren İstanbul Sözleşmesi ve özellikle kamulaştırma, şehir planlayıcılarının açmış oldukları davalara yönelik bir kanun teklifi olduğuna ilişkin ciddi kuşuklar barındırmaktadır.

Yine teklifin 18'nci maddesi ile Yargıtay'a ilişkin düzenleme de ayrı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yargıtay dairelerinin düşürülmesi, İstinaf Mahkemelerinin bir çözüm olarak topluma sunulması sonucunda; dava ve uyuşmazlıkların çözümü önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Yargının daha hızlı ve doğru karar vermesi ve kısa sürede uyuşmazlıkların çözümü iddiasıyla yürürlüğe konulan İstinaf Mahkemeleri, çözümsüzlüğü arttırmış, yargıya güvenin daha da aşağılara inmesine neden olmuştur. Adeta Yargıtay yolunda dosyaların bekletildiği birer merkezlere dönüşmüştür. Teklifin 20'nci maddesi ile ekonomik krizin konusulması ve gerçekleri örtbas etmenin yolu aranmıştır. Bu madde ile cezalar ciddi oranda artırılmış ve neredeyse gelir kapısına dönmesi amaçlanmıştır. Ekonomik koşulların iyileştirilmesi, kişi hak ve hürriyetlerinin esas alınması ve büyük reformlar yapılması gerekirken, ceza hükümlerinin arttırılması otoriterleşen bir iktidarın devamına edebilmesi için yeni yollar aranmasından başka bir anlam ifade etmemektedir.

Yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanması bakımından bir reformun yapılması kaçınılmaz görünmektedir. Kuşkusuz böyle bir reformun ilk aşamasını, 1982 Anayasasının yargı ile ilgili hükümlerinin gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi oluşturmalıdır. Yapılacak anayasa değişikliklerinde hedef, hukuk devletini bütün gerekleriyle birlikte hayata geçirmek olmalıdır. Demokratik bir yargı sisteminin kurulabilmesi, yargı bağımsızlığının güvence altına alınabilmesi ve savcılık faaliyetlerinin etkinliğinin sağlanabilmesi için hiyerarşiden arındırılmış ve kendi idaresini sağlayan bir yargıyla bu prensiplere uygun bir hukuk düzeninin oluşturulması gerekir.

Teklifte ayrıca ekonomik krizin sebebi iktidarın yanlış politikaları değil de esnafmış gibi stokçuluk suçunun cezasını artırmayı öngören maddeler bulunmaktadır. Ülkenin marketlerde süte dahi alarm takılacak hale gelmesinin sebebi esnaf değil iktidar bloğunun politikalarıdır. Enflasyonun devasa boyutlara ulaşması, asgari ücretin açlık sınırının altında kalması, halkın

yoksulluğa gark olması, çocukların yeterli beslenememesi, yoksulluk sebebiyle intiharların yaşanmasının sebebi olarak marketlerin yağ, şeker vb. temel gıdaları stoklamasının gösterilmesi abesle iştigaldir, sorumluluğu kendi üzerinden atacak bir algı yaratmaya yöneliktir ve açıklıkla boğuşan halkın sorunları ile dalga geçmektir.

Maddeler Açısından Değerlendirme:

Madde 1: Hâkim ve savcı yardımcılığı kadrolarının ihdas edilmesine ilişkin hükümlerin yer aldığı madde, yargı sistemindeki temel sorunlara çözüm getirmekten uzak, iktidar bloğunun yargıda kadrolaşma suretiyle yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını daha fazla yıpratacak şaibelerle dolu bir maddedir. Teklife göre hâkim ve savcılık sınavını kazanıp mülakattan da geçen adaylar, 3 yıl boyunca hâkim ve savcı yardımcısı olacak, bu süreden sonra da tekrar yazılı ve sözlü sınavlara girecektir. Hâkim ve savcı yardımcılığı sürecini başarıyla tamamlayamayan adaylar ya genel idare hizmeti yapacak ya da hâkim ve savcılık yardımcılıkları sona erecektir. Kısacası, teklif hâkim ve savcı olma sürecini zorlaştırmaktan başka bir şey amaçlamamaktadır. Normal şartlarda bir hukuk devletinde bu düzenleme olumlu bir düzenleme olarak kabul edilebilirdi fakat yargının iktidara eklemeli olduğu ve hukuk devleti olmaktan uzaklaşmış olduğu günümüz Türkiye'sinde bu teklifin iyi niyetle hazırlandığı ve hayırlara vesile olacağını söylemek mümkün değildir.

Kanun teklifinin şaibeli karşılanmasının en büyük sebebi de Hâkimler ve Savcılar Kurulunun siyasal iktidarların tahakkümünde bulunmasıdır. Kanun maddelerinde atamaların liyakate dayanmasına ilişkin düzenlemeler yapılmamıştır. Öngörülen düzenleme ile atamalar, iktidarın ve ortağı MHP'nin referansları üzerinden yapılmaya devam edilecek gibi görünmektedir. İktidar ortaklığı, yargıda kadrolaştıramadıklarını bu yolla daha rahat kadrolaştıracaktır.

Ayrıca 15 Temmuz sonrasında altı ay staj yaparak görevlerine başlayan 23-24 yaşındaki hakimlerin yeterliliklerine ilişkin çok fazla eleştiri bulunmaktadır. Bu sebeple yanlarında hâkim ve savcı yardımcılığı yapacak hakimlerin ve savcılarının mesleki tecrübesi ve yeterliliği önem arz etmektedir. Teklifle ek mülakat getirilmesi başlı başına bir sorundur. Sözlü mülakat denilen usul, bugüne kadar sadece iktidarın kadrolaşmasına ve hukuksuz/haksız atamalara yol açtığı için sakıncalı bir usul haline gelmiştir.

Madde 2: Maddeyle 2802 sayılı Kanuna yeni bir madde ihdas edilerek hâkim ve savcı yardımcılarının görev ve yetkilerine yer verilmiştir. Uygulanması planlanan yardımcılık sisteminin nasıl işleyeceği yargıya nasıl hizmet edeceği uygulamada açıklığa kavuşacak olsa da doğrudan adliyelerde görev almaları halinde sorunların doğması kuvvetle muhtemeldir.

Madde 3: Maddeyle, hâkim ve savcı yardımcılarını hakkında eğitim ve görev dönemlerinde düzenlenecek değerlendirme formları, bu formları düzenleyecek kişiler ile bu formların Adalet Bakanlığına iletilmesine ilişkin usul düzenlenmektedir. Maddede ile öngörülen değerlendirme form uygulamasının çerçevesi belirsizdir, objektif değildir ve sakıncalı görünmektedir. Uygulamada nasıl hayata geçirileceği aşikâr değildir. Değerlendirme formu düzenlenecekse bile bunun tarafsız ve sağlıklı bir değerlendirme olabilmesi için yargı mensupları, barolar ve konunun uzmanlarının görüşlerinin de alınması gerekir.

Madde 10: Hükümle, boşalan veya açılan noterliklere yapılan atamalarda vazgeçmenin hangi süre içinde yapılacağı düzenlenmektedir. Mevcut düzenlemede ilan tarihinden itibaren bir ay

içinde atama için başvurulacağı düzenlenmiştir. Değişiklikle, boşalan veya açılan noterliklere atama başvurusunun yapılması, düşünüüyorsa aynı süre içinde vazgeçme talebinde de bulunulması gerektiği hükme bağlanmaktadır.

Madde 12- 13: İlk olarak AB uyum yasaları çerçevesinde işaret edilen bu düzenleme üzerine yıllardır tartışma yürütülmektedir. Konunun önemi sebebiyle tarafların dahil olduğu bir teklif hazırlamak şartken noterler, bu teklif içindeki noterlere ilişkin hükümlerden Türkiye Noterler Birliği'nin 51. Kongresi devam ederken haberdar olmuşlar ve teklifin önceki yıllarda önerdikleri görüşler dikkate alınmadan hazırlandığını belirtmişlerdir. Medeni Kanun ve uluslararası mevzuatla güvence altına alınmış olan "tapu siciline güven ilkesi", Eşya Hukukunun en temel ilkesidir. Mevzu bahis işlemin ehemmiyeti ve hassasiyeti sebebiyle bu düzenlemeyi uygulamaya geçirmek için nasıl bir altyapı ve koordinasyonun oluşturulduğu ile ne gibi çalışmalar ve hazırlıklar yapıldığı açıklanmaya muhtaçtır. Örneğin, eski nüfus cüzdanları sebebiyle noterdeki işlemlerde kimlik tespitinde hataya düşülmesi sonucu çokça sahtecilik meydana geldiği bilinirken düzenlemede buna ilişkin bir önleme yer verilmeden böylesi önemli bir işlemin noterlerde yapılabilecek olması hiç şüphesiz mağduriyetlere gebe dir.

Madde 16-17: Yürütmenin, açıkça kendi lehine olacak şekilde Danıştay'ın yapısına müdahale ettiği görülmektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, Danıştay içerisinde seçim ile belirlenmesi gerekli yken hem dairelerin hem de mevcut kurulun seçim yapılmadan 4 yıl daha devam etmesinin önünün açılması açıkça Anayasaya ve yargı bağımsızlığına aykırıdır. İdareyi denetlemesi gereken Danıştay adeta İdare tarafından denetlenmeye çalışılmaktadır. Söz konusu mevcut üye yapısıyla Kurulun, en yakın örnek olarak İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili kararlarında Cumhurbaşkanlığı lehine tavır koyduğu düşünülecek olursa Yürütmenin, kendi lehine karar alabilecek mevcut üye sayısı ve yapısında değişiklik olmamasını sağlamaya çalıştığı ve Kurulda sayısal olarak iktidar ağırlığını devam ettirme çabasında olduğu aşıkardır.

MADDE 18: 12 asıl ve 8 yedek üyeden oluşan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu üye sayısının 8 asıl ve 4 yedek üyeye düşürülmesi öngörülmüştür. Sadece yakın zamandaki gelişmelere bakacak olursak; Türkiye'deki en kritik politik dosyaların savcısı olan Eski İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı İrfan Fidan, Yargıtay üyeliğine seçilmesinin üzerinden 2 ay geçmeden Cumhurbaşkanı tarafından AYM üyeliğine adeta atanmış Çorum Eski AKP İl başkanı Kenan Yaşar da AYM üyesi olmuştur. Yine Anayasa ve AİHM kararlarını tanımamasıyla bilinen, İstanbul Çağlayan adliyesinde dosyaya göre mahkeme dolaştırılan Akın Gürlek'in Adalet Bakanı yardımcısı olarak atanması ve sürpriz bir biçimde Sayıştay adaylığına başvuran Eski İçişleri Bakan Yardımcısı Muhterem İnce'nin, Sayıştay kontenjanından AYM üyesi olan Hicabi Dursun'dan Ekim 2022'de boşalacak olan koltuğa getirileceği haberleri birlikte düşünüldüğünde Yüksek Yargı'nın her kademesinde uzun vadeli bir planlamaya gidildiği görülmektedir. Dolayısıyla Yargıtay Başkanlık Kurulunda düşürülecek üyelerin kimler olacağı hususu da oldukça şaibe uyandırmaktadır.

Madde 19: Maddeyle, 2797 sayılı Kanunun 33'üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Teklifle 2797 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak 33'üncü maddesinde de değişiklik yapılması öngörülmektedir. Ayrıca Kurula seçilenlerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilememelerine ilişkin hüküm kaldırılmaktadır.

Teklif Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu'na seçilenlerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilemeyeceklerine yönelik hükmü yürürlükten kaldırmaktadır. Böylece, Yargıtay üyeliği yapmış kişilerin tekrar aday olup tekrar üye olabilmesinin önü açılmaktadır. Mevcut

düzenleme, yeniden üyelik yasağını, güç sahibi olmanın bir süre sonra getireceğı olumsuzlukları (güç zehirlenmesi) ortadan kaldırmak için hüküm altına alınmıştı. Ayrıca yargıçların sonraki dönemde tekrar üye olma kaygısıyla taraflı/bağımlı karar vermesini engellemek için elverişli bir düzenlemeydi. Getirilen teklifle, Yargıtay üyelerinin taraflı bir pozisyona düşme ihtimali artmaktadır.

13/06/2022

Züleyha Gülüm

İstanbul

Mehmet Ruştü Tiryaki

Batman

Abdullah Koç

Ağrı

MUHALEFET ŞERHİ

Adalet komisyonunda görüşülen 2-4484 esas numaralı Hakimler Ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile ilgili Muhalefet Şerhimiz.

6. yargı paketi olarak da bilinen İlgili kanun teklifi 24 maddeden oluşuyor; Hakimler ve Savcılar Kanunu, Noterlik Kanunu, Danıştay ve Yargıtay Kanunu ve Türk Ceza Kanunu başta olmak üzere toplam 10 kanunda değişiklik öngörmektedir.

Teklif ile, hâkim adaylığı kurumunun kaldırılması, hâkim ve savcı yardımcılığı müessesesinin ihdası ve bu müessesenin esaslarının düzenlenmesi; hâkim ve savcılarının birinci sınıfa ayrılma şartları arasına, en az üç adet meslek içi eğitim programına katılmış olma şartının eklenmesi; Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulunun teftiş programlarının uygulanması ve ilanına ilişkin düzenleme yapılması, bu Kurullarda görev alan müfettişlere ödenmekte olan ek tazminatın artırılması; iki kez yapılan ilana rağmen bir noterliğe atama yapılamaması durumunda, alt sınıf noterler arasından atama yapılabilmesi ve buna ilişkin şartların düzenlenmesi; noterliğe yapılan atamadan vazgeçmeye ve noterlerin göreve başlamalarına ilişkin bazı düzenlemeler yapılması; noterlerin, tapu bilişim sistemi vasıtasıyla, taşınmaz satış vaadi sözleşmelerini tapuya şerh edilebilmesi ve noterlere taşınmaz satış işlemleri yapma görevi verilmesi ile noter tarafından yapılan taşınmaz satış vaadi sözleşmelerinden doğan zararlar için noterlerin sorumluluklarının düzenlenmesi; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun mevcut yapısıyla 31 Aralık 2026 tarihine kadar çalışması; Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun üye sayısının azaltılması ve bu üyelerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilememelerinin düzenlenmesi; Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapılarak stokçuluk faaliyetlerinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Geneli Üzerinde Görüşlerimiz

Yargı sisteminin en önemli unsuru hiç şüphesiz insan kaynağı; insan kaynağının temelinde de hâkim ve savcılar bulunmaktadır. Hukuk başlangıcında, hukuk eğitimi alırken yargının üç ayağı olduğu, sacayağına benzetildiği, bunlardan bir tanesinin de savunma yani avukatlar olduğu söylenmekte ama burada avukatlar her zamanki gibi es geçilmiştir.

Kanun teklifinde yargıya güveni sağlayan, yargılamanın tarafsız ve bağımsız olduğunu pekiştiren, adalete erişimi kolaylaştıran herhangi bir şeyi bulmak mümkün değil. Türkiye'de yaklaşık 22 bin hâkim ve savcının beklediği coğrafi teminat, İnsan Hakları Eylem Planı'nda verilen sözlere karşın bu güne kadar hayata geçirilmedi.

Adalet Bakanlığı Nisan 2020 'de hazırladığı uygulama takviminde altı ay içinde getireceğini duyurduğu coğrafi teminatın, uygulamaya konulmaması nedeniyle hâkim ve savcılar beklediği yasal güvenceye kavuşamadı. Binlerce hâkim ve savcıyı ilgilendiren coğrafi teminat sözü ilk olarak 2019 yılında açıklanan Yargı Reform Strateji Belgesi'nde yer almıştı. Planda, buna ilişkin 2021 yılında mevzuat değişikliği yapılacağı ifade edilmiş ancak gelen reform veya yargı paketlerinde coğrafi teminatla ilgili herhangi bir değişiklik veya herhangi bir gelişme bulunmamaktadır.

Sayın Erdoğan bunu açıklarken “Hukuk devletinin ancak bağımsız, tarafsız ve insan haklarına saygılı mahkemelerin varlığıyla vücut bulacağı inancıyla bu kapsamda yeni adımlar atıyoruz. Bunun için hâkim ve savcılara coğrafi teminat sağlayarak hem yargı teminatını güçlendiriyor hem de kararların hızlanmasını temin ediyoruz.” demişti.

Nedir coğrafi teminat? Yargı açısından çok önemli bir terimdir. Coğrafi teminat: Hâkim ve savcıların istekleri dışında başka bir yere tayin edilmemesi, buldukları illerde sürgün korkusu yaşamadan görev yapması anlamına geliyor. Bu gün, hâkim ve savcılarımızın bağımsız, tarafsız ve korkusuz kararlar verdiğine dair bir anket yapıldığında bu anket sonuçlarına göre hâkim ve savcıların korkusuz ve tarafsız olmadığı yönünde sonuç yüzde 80'lere varmaktadır.

Yargıya güvensizliği ortadan kaldıracak; hâkim ve savcıların tarafsız, korkusuz, bağımsız karar vermesini sağlayacak coğrafi teminat neden getirilmemektedir.

Kanunlarımızın iyi olduğu inancındayız, mevcut hukuki düzenlemelerin Türkiye'nin ihtiyacına cevap vereceğini, Avrupa Birliği standartlarına uygun şekilde olduğunu ama uygulamada sıkıntılar olduğunu, uygulayan hâkim ve savcılarının keyfi veya endişeler yüzünden objektif karar veremediği kanaatindeyiz.

İşte, bu kanunların daha düzgün, daha tarafsız, daha iyi uygulanması için de hâkimlerimizin gerçekten tarafsız ve bağımsız olmasını sağlayacak coğrafi teminatın sağlanması gerekir.

Bunu isterken yapılacak sınavlara baktığımızda kanunda “Yazılı Sınav Kurulunun başkan ve üyeleri, Akademiye ders veren öğretim üyeleri arasından Başkan tarafından seçilir.” İbaresine yer verilmiştir. Bu ibare tarafsızlığa gölge düşürmektedir. Şaibeyi ortadan kaldırmak için kura çekilmesi uygun olacaktır.

Noterlerle ilgili yapılan düzenlemede ise; Noterlik Kanunu'nda atama; mesleğe başlangıçta taliplilerin noterlik belgesinin alınış tarihine göre, noterlik mesleğine başladıktan sonra ise noterlik kıdemine göre yapılmaktadır. Noterlik sınıfları da yine hizmet süresine dolayısıyla kıdeme göre belirlenmektedir. Ancak; Noterlik Kanunu' nun 27. Maddesine getirilen düzenleme ile Kanunun bütününde temel alınan kıdem esası terkedilmiştir.

Bu düzenleme, bu gün için mesleğin kendi dinamikleri nedeniyle dolmayan muhdes ve münhal noterliklerin dolması ile sonuçlanacağı açıktır. Bu durum, kısa sürede bu noterliklerin dolmasını sağlayacak ise de, uzun sürede atanmalarda tıkanmalara ve meslek içi barışın bozulmasına sebep olacaktır. Gerekeşi ile 9. Maddenin teklif metninden çıkarılması için vermiş olduğumuz önergemiz komisyon görüşmelerinde kabul edilmiş ve teklif metninden çıkarılmıştır.

Bu anlamda kanun teklifine reform gözüyle bakılamaz. Ne altıncı yargı reformu denebilir ne de bundan önce getirilen beş reform paketine reform özelliği vardır diyebiliriz. Yargının birikmiş sorunlarını gününbirlik çözmeye çalışmak imkansızdır.

En büyük eksikliğimiz HSK yapısından kaynaklanıyor. “HSK yapısı” dediğimiz zaman, siyasetin ve hükümetin yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda etki yapma isteğini belirtir.

Genel gerekçeye baktığımız zaman, şöyle başlıyor; “Yargı sisteminin en önemli unsuru hiç şüphesiz insan kaynağıdır. İnsan kaynağının temelinde ise hâkim ve cumhuriyet savcıları bulunmaktadır. Bu itibarla, hukuk devletinin vazgeçilmez unsuru olan adil, etkin ve güvenilir bir yargının temini bakımından hâkim ve savcılarının en iyi şekilde yetiştirilmeleri büyük önem

arz etmektedir. Ama “İnsan kaynağının temelinde hâkim ve savcı var” denilmekte. Asıl bireyin savunma hakkını ihmal ederseniz, savunma hakkını görmezden gelerseniz yine ciddi bir şekilde yanlış yaparsınız. Çünkü işin özünde, temelinde, odağında insan vardır, kutsal olan insanın savunma hakkıdır. Savunma ayağını ihmal eden bir sistemin başarılı olma şansı ise hiç yoktur.

Cumhuriyet dönemin de yetmiş sekiz yılda 24 hukuk fakültesi açılmışken Ak parti döneminde 62 tane hukuk fakültesi peş peşe açılmıştır. Eğitimine dikkat edilmeden 10 binlerce hukukçu birikmiştir. Staj yapan 25 bin hukukçu vardır. tüm hâkim ve savcı adedinden fazla ve 20 bine ya kın hukukçu mezun olmaktadır. Bugün ki hâkim ve savcı sayısına neredeyse yakın.

Bugün baktığımız zaman, işin temel esasında ki savunma hakkının her aşamada ihmal edildiğini görülmekte. Yargının tarafsızlığının, bağımsızlığının, bu temel esaslarının, yargıç güvencesinin, teminatların, coğrafi teminatın hâlen sistemimizde olmadığını görüyoruz. Bunlar olmadığı sürece 1, 3, 5, 6 yargı reform paketi de yapsak bunlardan hiçbir sonuç alma imkânı yoktur.

Hukuk devletinin ön şartı yargı bağımsızlığıdır. Doğurduğu etki ve sonuç itibariyle yargı gücü kendisini her hanede hissettirir; topluluğa dâhil her şahsın mülkiyeti, onur ve haysiyeti, hayatı ve nihayet her şeyi onun elinden geçer. Bağımsızlığından mahrum bir yargı vatandaşlarımıza verilen en büyük cezadır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Görüşlerimiz

1. Madde

Hakim ve savcı yardımcılığı süresi ve eğitimi 2802 sayılı Kanuna eklenen 10. Madde ile düzenlenmektedir. Eğitimin süresi 3 yıl olarak belirlenmiş, sınavlar; temel eğitim, görev dönemi ve son eğitim döneminden oluşan üç dönemde eğitime tabi tutulacaklar ve her dönem için sınav söz konusu olacaktır. Nihai puan en az yetmiş olmak üzere puanlama ve diğer ayrıntılar maddede yer almaktadır.

Yazılı sınav yapacak hakim ve savcıların Türkiye Adalet Akademisi Başkanınca seçilmesi şaibelere keyfilik iddialarına yol açacak mahiyettedir. Kura usulü uygulanması söz konusu olabilir. Keza sözlü sınavda da aynı şekilde Bakan yardımcısı tarafından sınav kuruluna üye seçilmesi sınava siyasetin etkisini tartışılır hale getirecek, daha işin başlangıcında hakim ve savcı adaylarına şüphe ile bakılmasına yol açacaktır. Madde daha anlaşılır ve uygulamada kolaylık sağlayacak şekilde ve mevcut uygulamayla uyumlu yeniden yazılmalıdır.

Görülmekte olan Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin çerçeve 1. Maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 2802 sayılı kanunun 10. Maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “Türkiye Adalet Akademisi

Başkanınca" ibarelerinin "kura ile" şeklinde, dördüncü fıkrasında geçen "ilgili bakan yardımcısınca" ibarelerinin "kura ile" şeklinde değiştirilmesini ve üçüncü fıkrasının sonuna " Sözlü sınav kayıt altına alınır." cümlesinin eklenmesi amacıyla, "Yazılı sınav yapacak hakim ve savcıların Türkiye Adalet Akademisi Başkanınca seçilmesi şaibelere keyfilik iddialarına yol açacak mahiyettedir. Kura usulü uygulanması doğru olacaktır. Keza sözlü sınavda da aynı şekilde Bakan yardımcısı tarafından sınav kuruluna üye seçilmesi sınava siyasetin etkisini tartışılır hale getirecek, daha işin başlangıcında hakim ve savcı adaylarına şüphe ile bakılmasına yol açacaktır. Bu nedenle de sözlü sınavlarda da kura usulü uygulanmalı ve tereddütlere yol açmamak için kayıt sistemi getirilmelidir" gerekçesiyle vermiş olduğumuz önerge kabul edilmemiştir.

2. Madde

Teklifin 2. Maddesi ile yeni 10/A maddesi ihdas edilerek hakim ve savcı yardımcılarının görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Düzenleme hakim ve savcılarla yardımcılar açısından bir nevi usta çırak ilişkisi kurması açısından, işlerin inceliğinin öğretilmesi açısından olumlu gözükmele birlikte; Kürsüde görevli hakim ve savcılarının çoğunluğunun siyasi kadrolardan seçildiği ve yeterli tecrübe ve birikime sahip olmadıkları dikkate alındığında, tüm yükün hakim ve savcı yardımcılara bırakılması ve adaletin etkin ve hızlı işlemediği tartışmalarıyla karşılaşılması kaçınılmaz görülmektedir. Bunun yanı sıra yağı mercilerinde çalışan diğer personelle hakim ve savcılar ve yardımcılar arasında sorumluluk yönünden çatışmalar yaşanabileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

3. Madde

Teklifin 3. Maddesi ile 2802 sayılı Kanununun 11. maddesi değiştirilerek; hakim ve savcı yardımcılarının iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyetinin de değerlendirileceği belirtilen formlar düzenlenmekte ve bu konuda yönetmelik çıkarılacağı belirtilmektedir. İletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyeti ancak konunun uzmanlarınca değerlendirilebilir. Aksi takdirde sübjektif ve keyfi değerlendirmeler olacağı kuşkusuna ile karşılaşma tehlikesi mevcut olacaktır.

4. Madde

Teklifin 4. Maddesinin 2802 sayılı Kanununun 13. Maddesine uyum amacını taşıdığı gerekçesinde yer almaktadır. Bu madde ile ad çekmeye tabi olmayacakların belirlenmesinde ağırlık yazılı sınav sonuçlarına verilmeli, uygulamada haksızlık yapılmasının önüne geçilmelidir.

5. Madde

Teklifin 5. Maddesi ile 2802 sayılı Kanununun birinci sınıf hakimliğe ayrılma şartlarını düzenleyen 32. Maddesine uyum sağlanmasının amaçlandığı gerekçede yer almaktadır. Bu madde ile getirilen en az üç meslek içi eğitim programına katılmış olmak düzenlemesi yeterince açıklanmamıştır. Birinci sınıfa ayrılmanın şartları mevcut düzenlemede zaten söz konusudur. Bu konuda takdir hakkının söz konusu olup olmayacağı tereddüt doğurmaktadır.

6. Madde

Teklifin 6. Maddesi ile 2802 sayılı Kanuna yeni 101/A maddesi eklenerek teftiş programlarının en geç iki yılda bir mahallinde denetimi sağlayacak şekilde düzenleneceği ve her yıl ocak ayının en geç ikinci haftası sonuna kadar teftiş programlarının ilan edileceği düzenlenmiştir.

7. Madde

Maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 106. Maddesinde geçen "adaylarına" ibaresi "yardımcılarına" şeklinde değiştirilmekte ve müfettişlere yapılacak ek tazminatla(30.000 gösterge rakamı üzerinden)ilgili cümle altıncı fıkrasına eklenmektedir.

8. Madde

Hâkim adaylığına atanma sürecini tamamlanmayanlar ile hâkim adaylığına atanmış olup henüz mesleğe kabulü yapılmayanlar hakkında, hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin yapılan değişikliklerden önceki hükümler uygulanmaya devam edileceği teklif edilmektedir. Ayrıca, birinci sınıfa ayrılma şartlarına ilave edilen meslek içi eğitime katılma şartının, bu şartı getiren düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla birinci ve ikinci derecede bulunan hâkim ve savcılar hakkında uygulanmayacağı teklif edilmiştir.

9. Madde

Noterlik Kanunu' nda atama; mesleğe başlangıçta taliplilerin noterlik belgesinin alınış tarihine göre, noterlik mesleğine başladıktan sonra ise noterlik kıdemine göre yapılmaktadır. Noterlik sınıfları da yine hizmet süresine dolayısıyla kıdeme göre belirlenmektedir. Ancak; Noterlik Kanunu' nun 27. Maddesine getirilen düzenleme ile Kanunun bütününde temel alınan kıdem esası terkedilmiştir.

Bu düzenleme, bu gün için mesleğin kendi dinamikleri nedeniyle dolmayan muhdes ve münhal noterliklerin dolması ile sonuçlanacağı açıktır. Bu durum, kısa sürede bu noterliklerin dolmasını sağlayacak ise de, uzun sürede atanmalarda tıkanmalara ve meslek içi barışın bozulmasına sebep olacaktır. Gereğesi ile vermiş olduğumuz 9. Maddenin teklif metninden çıkarılması önergesi kabul edilmiş ve kanun teklifi metninden çıkarılmıştır.

10. Madde

Boşalan veya açılan noterliklere yapılan atamalarda vazgeçmenin hangi süre içinde yapılacağı düzenlenmektedir.

11. Madde

Noterlerin, atama veya nakle ilişkin kararın Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde ilanından itibaren bir ay içinde yeni görevine başlamak zorunluluğu getirilmekte aksi takdirde noterin istifa etmiş sayılacağı teklif edilmiştir.

12. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile noterlere taraflardan birinin talep etmesi halinde tapu bilşim sistemi vasıtasıyla taşınmaz satış vaadi sözleşmesini tapuya şerh edebilme imkânı verilmektedir. Hâlihazırda taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri noterler tarafından yapılabilmekte ve taraflardan birinin istemi üzerine tapu müdürlüğü tarafından tapu siciline

şerh edilebilmektedir. Düzenlemeye göre tapu müdürlüklerinin yanında noterler tarafından da tapu bilişim sistemi vasıtasıyla, taşınmaz satış vaadi sözleşmeleri tapuya şerh verilebilecektir.

13. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile noterlere taşınmaz satış işlemleri yapma görevi verilmektedir. Taşınmaz mülkiyetinin devrini amaçlayan sözleşmelerin geçerli olabilmesi için kural olarak resmi şekilde düzenlenmiş olmaları gerekmektedir.

Düzenlemeyle aynı zamanda noterlere taşınmaz satış sözleşmesi yapma görevi verilmekte, taşınmaz satış sözleşmesinin hem tapu müdürlüklerinde hem de noterliklerde yapılabileceği hüküm altına alınmaktadır. Ek olarak teklif ile işin önemi nedeniyle taşınmaz satış sözleşmesinin bizzat noter tarafından yapılacağı düzenlenmektedir.

Bununla birlikte tapu kayıt örneği ve diğer belgelerden hak sahibinin belirlenememesi veya satışa engel hukuki bir durumun varlığı halinde noterlerce satış işleminin gerçekleştirilmeyeceği hükme bağlanmaktadır.

14. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile taşınmaz satış sözleşmesinin düzenlenmesinden dolayı oluşan zarardan noterlerin de sorumlu olacağı, bu zararın Devlet tarafından ödenmesi halinde Devlet'in sözleşmeyi düzenleyen notere rücu edeceği hüküm altına alınmıştır. Notere karşı açılacak davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülecektir.

Görüşülmekte olan Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin çerçeve 14. Maddesi ile 1512 sayılı kanunun 162. Maddesine eklenmesi öngörülen fıkrada geçen "noterler de" ibaresinden sonra gelmek üzere "kusuru varsa" ibaresinin eklenmesi amacıyla, "Türk Medeni Kanununun 1007. Maddesinde tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devletin sorumlu olacağı Devletin ancak zararın doğmasında kusuru olan görevlilere rücu edeceği hükmü bulunmaktadır. Teklif metninde öngörülen değişiklik ile noterler açısından da aynı şekilde kusur sorumluluğunun esas alınması amaçlanmaktadır." Gereğesi ile vermiş olduğumuz önerge kabul edilmemiştir.

15. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile geçiş hükmü düzenlenmektedir.

16. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile sayılı Danıştay Kanununun geçici 24 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 31 Aralık 2026 tarihine kadar hâlihazırdaki yapısıyla çalışması öngörülmektedir.

17. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile 2575 sayılı Kanunun geçici 27 nci maddesinde değişiklik yapılmakta ve Danıştayın iş yükü nazara alınarak daire sayısının on daireye indirilmesi için tanınan süre dört yıl uzatılmaktadır.

18. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılarak, 1/7/2016 tarihinde kabul edilen 6723 sayılı Kanunla Yargıtay'daki üye ve daire sayısının, zamana yayılmak suretiyle indirilmesi öngörülmüştür. Hâlihazırda daire sayısı kırk altıdan yirmi dörde indirilmek suretiyle Kanunun öngördüğü sayıya ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak Birinci Başkanlık Kurulunun üye sayısı da azaltılmaktadır.

19. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile, Yargıtay Kanununun 33 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta, 2797 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yapılan değişikliğin zorunlu sonucu olarak 33 üncü maddesinde de değişiklik yapılması öngörülmüştür. Ayrıca Kurula seçilenlerin bir seçim dönemi geçmeden yeniden seçilememelerine ilişkin hüküm teklif metninden kaldırılmaktadır.

20. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile fiyatları etkileme suçuyla etkin mücadele edilebilmesi amacıyla suçun cezası artırılmaktadır.

21. Madde

Değişiklik teklif edilen madde ile 5237 sayılı Kanunun 240 ıncı maddesinde değişiklik yapılmakta, mal veya hizmet satımından kaçınma suçuyla etkin mücadele edilebilmesi ve stokçuluk faaliyetlerinin önlenebilmesi amacıyla suçun cezası artırılmaktadır.

22. Madde

Teklifle hâkim ve savcı yardımcılığı kurumunun getirilmesine bağlı olarak, 2802, 2547, 5271, 6085, 6087 ve 6216 sayılı Kanunların ilgili maddelerinde uyum düzenlemeleri yapılmaktadır.

23. Madde

Yürürlük maddesidir.

24. Madde

Yürütme maddesidir.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

İZMİR MİLLETVEKİLİ MAHMUT ATILLA
KAYA VE 93 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 10 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi ve eğitim:

MADDE 10 - Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi üç yıldır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı; temel eğitim dönemi, görev dönemi ve son eğitim döneminden oluşur. Temel eğitim ve son eğitim Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Görev dönemi ise yargı mercilerinde fiilen görev yapmak suretiyle geçirilir.

Hâkim ve savcı yardımcıları, atanmalarını müteakip temel eğitime alınır. Temel eğitim döneminde adli yargı hâkim ve savcı yardımcıları, adli yargı teşkilatının ihtiyaç durumu ile imkânlar ölçüsünde kendi istekleri göz önünde bulundurulmak ve Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığınca hâkimliğe veya savcılığa atanacak şekilde ayrılır.

Hâkim ve savcı yardımcıları, temel eğitim döneminin sonunda yazılı sınava tabi tutulur ve aldıkları puana göre en yüksek puandan başlamak üzere ayrı ayrı sıralanır. Eşitlik halinde hâkim ve savcı yardımcılığı yazılı yarışma sınavında puanı yüksek olana öncelik tanınır. Eşitliğin devam etmesi halinde kura çekilmek suretiyle sıralama belirlenir. Hâkim ve savcı yardımcıları bu sıralamaya göre, Bakanlıkça belirlenen ilk derece yargı yerleri arasından seçtikleri il veya ilçelere görev dönemini geçirmek üzere atanır.

Hâkim ve savcı yardımcıları görev döneminde bölge adliye veya bölge idare mahkemeleri ile Yargıtay veya Danıştayda da görevlendirilir.

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**HÂKİMLER VE SAVCILAR KANUNU
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 10 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi ve eğitim:

MADDE 10 - Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi üç yıldır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı; temel eğitim dönemi, görev dönemi ve son eğitim döneminden oluşur. Temel eğitim ve son eğitim Türkiye Adalet Akademisi tarafından verilir. Görev dönemi ise yargı mercilerinde fiilen görev yapmak suretiyle geçirilir.

Hâkim ve savcı yardımcıları, atanmalarını müteakip temel eğitime alınır. Temel eğitim döneminde adli yargı hâkim ve savcı yardımcıları, adli yargı teşkilatının ihtiyaç durumu ile imkânlar ölçüsünde kendi istekleri göz önünde bulundurulmak ve Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığınca hâkimliğe veya savcılığa atanacak şekilde ayrılır.

Hâkim ve savcı yardımcıları, temel eğitim döneminin sonunda yazılı sınava tabi tutulur ve aldıkları puana göre en yüksek puandan başlamak üzere ayrı ayrı sıralanır. Eşitlik hâlinde hâkim ve savcı yardımcılığı yazılı yarışma sınavında puanı yüksek olana öncelik tanınır. Eşitliğin devam etmesi hâlinde kura çekilmek suretiyle sıralama belirlenir. Hâkim ve savcı yardımcıları bu sıralamaya göre, Adalet Bakanlığınca belirlenen ilk derece yargı yerleri arasından seçtikleri il veya ilçelere görev dönemini geçirmek üzere atanır.

Hâkim ve savcı yardımcıları görev döneminde bölge adliye veya bölge idare mahkemeleri ile Yargıtay veya Danıştayda da görevlendirilir.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcılarının yetiştirilmesi amacıyla Adalet Bakanı tarafından tercihen istekli olanlar arasından, ilgili adalet komisyonları ve Türkiye Adalet Akademisi ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüş ve önerileri alınmak suretiyle, eğitici hâkim ve savcılar görevlendirilir. Bu görev; atama, terfi, müstemir yetki ve tevzi edilen iş sayısı gibi hususlar bakımından göz önünde bulundurulur. Eğitici sayısının birden fazla olduğu yerlerde, eğitimcilerden biri koordinasyonu sağlamakla görevlendirilebilir. Eğitici hâkim ve savcılara Türkiye Adalet Akademisi tarafından eğitim verilir.

Hâkim ve savcı yardımcıları, eğitici hâkim veya savcılarının görev yaptığı mahkeme ve savcılıklarda ve onların nezaretinde görev yapar. Eğitici olarak görevlendirilen hâkim ve savcılara, en fazla iki hâkim ve savcı yardımcısı verilebilir.

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcıları Türkiye Adalet Akademisinde iki kez ara eğitime alınır. Her ara eğitimin sonunda yazılı sınav yapılır.

Görev dönemini tamamlayan hâkim ve savcı yardımcıları son eğitime alınır. Son eğitim dönemini bitiren hâkim ve savcı yardımcıları, yazılı ve sözlü sınava tâbi tutulur. Sözlü sınava girebilmek için son yazılı sınav puanı ile yazılı sınavlar nihai puanının ayrı ayrı en az yetmiş olması şarttır.

Yazılı sınavlar nihai puanı; temel eğitim döneminin sonunda yapılan sınavdan alınan puanın %10'u ile görev döneminde yapılan ara sınavlardan alınan puanların aritmetik ortalamasının %30'u ve son yazılı sınavdan alınan puanın %60'ının toplamından oluşur.

Temel eğitim ve ara eğitimler yazılı sınav sonuçlarına göre; son yazılı sınavdan tam puan alsa bile yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayan hâkim ve savcı yardımcıları, on beş gün içinde yeniden ikinci ara eğitim yazılı sınavına alınır. Bu sınav sonucuna

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcılarının yetiştirilmesi amacıyla Adalet Bakanı tarafından tercihen istekli olanlar arasından, ilgili adalet komisyonları ve Türkiye Adalet Akademisi ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüş ve önerileri alınmak suretiyle, eğitici hâkim ve savcılar görevlendirilir. Bu görev; atama, terfi, müstemir yetki ve tevzi edilen iş sayısı gibi hususlar bakımından göz önünde bulundurulur. Eğitici sayısının birden fazla olduğu yerlerde, eğitimcilerden biri koordinasyonu sağlamakla görevlendirilebilir. Eğitici hâkim ve savcılara Türkiye Adalet Akademisi tarafından eğitim verilir.

Hâkim ve savcı yardımcıları, eğitici hâkim veya savcılarının görev yaptığı mahkeme ve savcılıklarda ve onların nezaretinde görev yapar. Eğitici olarak görevlendirilen hâkim ve savcılara, en fazla iki hâkim ve savcı yardımcısı verilebilir.

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcıları Türkiye Adalet Akademisinde iki kez ara eğitime alınır. Her ara eğitimin sonunda yazılı sınav yapılır.

Görev dönemini tamamlayan hâkim ve savcı yardımcıları son eğitime alınır. Son eğitim dönemini bitiren hâkim ve savcı yardımcıları, yazılı ve sözlü sınava tâbi tutulur. Sözlü sınava girebilmek için son yazılı sınav puanı ile yazılı sınavlar nihai puanının ayrı ayrı en az yetmiş olması şarttır.

Yazılı sınavlar nihai puanı; temel eğitim döneminin sonunda yapılan sınavdan alınan puanın %10'u ile görev döneminde yapılan ara sınavlardan alınan puanların aritmetik ortalamasının %30'u ve son yazılı sınavdan alınan puanın %60'ının toplamından oluşur.

Temel eğitim ve ara eğitimler yazılı sınav sonuçlarına göre; son yazılı sınavdan tam puan alsa bile yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayan hâkim ve savcı yardımcıları, on beş gün içinde yeniden ikinci ara eğitim yazılı sınavına alınır. Bu sınav sonucuna

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

göre de yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayanların, hâkim ve savcı yardımcılıklarına Adalet Bakanlığınca son verilir.

Son yazılı sınav puanı ile yazılı sınavlar nihai puanı en az yetmiş olmayanlar, en geç iki ay içinde yeniden son yazılı sınava alınır. Bu sınav sonucuna göre de başarılı olamayanlar hakkında onaltıncı fıkra hükümleri uygulanır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı sayılmak için yazılı sınavlar nihai puanının %50'si, sözlü sınav puanının %25'i ile görev ve eğitim dönemlerinde verilen puanların aritmetik ortalamasının %25'inin toplamının en az yetmiş olması şarttır.

Yazılı sınavlar; hâkim ve savcı yardımcılarında ders verenler arasından Türkiye Adalet Akademisi Başkanınca seçilen başkan ile dört asıl ve iki yedek üyeden oluşan yazılı sınav kurulu tarafından yapılır.

Sözlü sınav; Türkiye Adalet Akademisi Başkanının başkanlığında, Teftiş Kurulu Başkanı ve Personel Genel Müdürü ile hâkim ve savcı yardımcılarında ders verenler arasından ilgili bakan yardımcısınca seçilen iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan sözlü sınav kurulu tarafından yapılır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı olamayanlar, talepleri hâlinde Bakanlıkça merkez veya taşra teşkilatında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabilir, aksi hâlde bunların hâkim ve savcı yardımcılığına Bakanlıkça son verilir.

Hâkim ve savcı yardımcılığı süresini tamamlamadan görevden ayrılanlar ile bu süreyi tamamlayıp, mesleğe kabul edildikten sonra hâkim ve savcı yardımcılığı süresi kadar çalışmadan görevden ayrılanlar, bu süre zarfında kendilerine ödenen aylık, ödenek, tazminatlar ile her türlü ödemenin, mecburi hizmetin eksik kalan kısmı ile orantılı miktarını iki kat olarak ödemek zorundadırlar.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

göre de yazılı sınavlar nihai puanının yetmiş ve üzerinde olma ihtimali kalmayanların, hâkim ve savcı yardımcılıklarına Adalet Bakanlığınca son verilir.

Son yazılı sınav puanı ile yazılı sınavlar nihai puanı en az yetmiş olmayanlar, en geç iki ay içinde yeniden son yazılı sınava alınır. Bu sınav sonucuna göre de başarılı olamayanlar hakkında onaltıncı fıkra hükümleri uygulanır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı sayılmak için yazılı sınavlar nihai puanının %50'si, sözlü sınav puanının %25'i ile görev ve eğitim dönemlerinde verilen puanların aritmetik ortalamasının %25'inin toplamının en az yetmiş olması şarttır.

Yazılı sınavlar; hâkim ve savcı yardımcılarında ders verenler arasından Türkiye Adalet Akademisi Başkanınca seçilen başkan ile dört asıl ve iki yedek üyeden oluşan yazılı sınav kurulu tarafından yapılır.

Sözlü sınav; Türkiye Adalet Akademisi Başkanının başkanlığında, Teftiş Kurulu Başkanı ve Personel Genel Müdürü ile hâkim ve savcı yardımcılarında ders verenler arasından ilgili bakan yardımcısınca seçilen iki asıl ve bir yedek üyeden oluşan sözlü sınav kurulu tarafından yapılır.

Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı olamayanlar, talepleri hâlinde Adalet Bakanlığınca merkez veya taşra teşkilatında genel idare hizmetleri sınıfında bir kadroya atanabilir, aksi hâlde bunların hâkim ve savcı yardımcılığına Adalet Bakanlığınca son verilir.

Hâkim ve savcı yardımcılığı süresini tamamlamadan görevden ayrılanlar ile bu süreyi tamamlayıp, mesleğe kabul edildikten sonra hâkim ve savcı yardımcılığı süresi kadar çalışmadan görevden ayrılanlar, bu süre zarfında kendilerine ödenen aylık, ödenek, tazminatlar ile her türlü ödemenin, mecburi hizmetin eksik kalan kısmı ile orantılı miktarını iki kat olarak ödemek zorundadırlar.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Hâkim ve savcı yardımcılığı dönemleri, hâkim ve savcı yardımcılarının hâkimliğe veya Cumhuriyet savcılığına atanacak şekilde ayrılması, görev yerlerinin tespiti, eğitici hâkim ve savcılarının belirlenmesi ve görevleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü; görev döneminin Yargıtay ve Danıştayda geçirilmesine ilişkin hususlar ise Yargıtay ve Danıştayın görüşleri alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle; eğitimlerin uygulama esasları ile yazılı ve sözlü sınavlara ilişkin hususlar Türkiye Adalet Akademisince çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- 2802 sayılı Kanuna 10 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcısının görev ve yetkileri:

MADDE 10/A- Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcısının mahkemedeki görevleri şunlardır:

- a) Hâkim tarafından tevdi edilen dosya veya evrakı inceleyerek hâkime sunmak.
- b) Duruşma ve keşif işlemlerinde hâkime yardımcı olmak.
- c) Yazı işleri müdürlüğünce hazırlanan evrakı hâkime sunulmadan önce kontrol etmek.
- d) Tensip ve gerekçeli karar taslaklarını hazırlamak.
- e) Ara kararların icrasına dair iş ve işlemleri yapmak.
- f) Hâkimin istediği konular hakkında hukuki araştırma yapmak.
- g) Mevzuatta belirtilen diğer görevler ile hâkim tarafından verilen benzeri görevleri yerine getirmek.

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcısının Cumhuriyet başsavcılığındaki görevleri şunlardır:

- a) Savcı tarafından tevdi edilen dosya veya evrakı inceleyerek savcıya sunmak.

Hâkim ve savcı yardımcılığı dönemleri, hâkim ve savcı yardımcılarının hâkimliğe veya Cumhuriyet savcılığına atanacak şekilde ayrılması, görev yerlerinin tespiti, eğitici hâkim ve savcılarının belirlenmesi ve görevleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü; görev döneminin Yargıtay ve Danıştayda geçirilmesine ilişkin hususlar ise Yargıtay ve Danıştayın görüşleri alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle; eğitimlerin uygulama esasları ile yazılı ve sözlü sınavlara ilişkin hususlar Türkiye Adalet Akademisince çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 2- 2802 sayılı Kanuna 10 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcısının görev ve yetkileri:

MADDE 10/A- Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcısının mahkemedeki görevleri şunlardır:

- a) Hâkim tarafından tevdi edilen dosya veya evrakı inceleyerek hâkime sunmak.
- b) Duruşma ve keşif işlemlerinde hâkime yardımcı olmak.
- c) Yazı işleri müdürlüğünce hazırlanan evrakı hâkime sunulmadan önce kontrol etmek.
- d) Tensip ve gerekçeli karar taslaklarını hazırlamak.
- e) Ara kararların icrasına dair iş ve işlemleri yapmak.
- f) Hâkimin istediği konular hakkında hukuki araştırma yapmak.
- g) Mevzuatta belirtilen diğer görevler ile hâkim tarafından verilen benzeri görevleri yerine getirmek.

Görev döneminde hâkim ve savcı yardımcısının Cumhuriyet başsavcılığındaki görevleri şunlardır:

- a) Savcı tarafından tevdi edilen dosya veya evrakı inceleyerek savcıya sunmak.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

b) Soruşturma işlemleri ile kovuşturma aşamasında savcının görev alanına giren işlerde savcıya yardımcı olmak.

c) Yazı işleri müdürlüğünce hazırlanan evrakı savcıya sunulmadan önce kontrol etmek.

d) Soruşturma evrakına ilişkin karar tasakları ile soruşturma ve kovuşturma aşamasında kanun yollarına başvuru tasaklarını hazırlamak.

e) Her türlü yazışma taslağını hazırlamak.

f) Savcının istediği konular hakkında hukuki araştırma yapmak.

g) Mevzuatta belirtilen görevler ile savcı tarafından verilen benzeri görevleri yerine getirmek.

Münhasıran hâkim veya savcı tarafından yapılması gereken iş ve işlemler, hâkim ve savcı yardımcısı tarafından yapılamaz.

Hâkim ve savcı yardımcısının yetiştirilmesi ve mesleki deneyim ve beceri kazanması amacıyla gerekli görülen uygulamalar, hâkim ve savcının nezaretinde yaptırılabilir.

Hâkim ve savcı yardımcılarının görev yaptığı yargı mercilerinde çalışan personel, görevleriyle ilgili olarak hâkim ve savcı yardımcılarında karşı sorumludur.

Hâkim ve savcı yardımcılarının yargı mercilerindeki görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esasları ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Yargıtay ve Danıştay ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 2802 sayılı Kanunun 11 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcılarını hakkında düzenlenecek formlar:

MADDE 11 - Her hâkim ve savcı yardımcısı hakkında; eğitim dönemlerinde Türkiye Adalet Akademisinin ilgili daire başkanı; görev döneminde ise eğitici hâkim ve savcı, Yargıtay ve

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Soruşturma işlemleri ile kovuşturma aşamasında savcının görev alanına giren işlerde savcıya yardımcı olmak.

c) Yazı işleri müdürlüğünce hazırlanan evrakı savcıya sunulmadan önce kontrol etmek.

d) Soruşturma evrakına ilişkin karar tasakları ile soruşturma ve kovuşturma aşamasında kanun yollarına başvuru tasaklarını hazırlamak.

e) Her türlü yazışma taslağını hazırlamak.

f) Savcının istediği konular hakkında hukuki araştırma yapmak.

g) Mevzuatta belirtilen diğer görevler ile savcı tarafından verilen benzeri görevleri yerine getirmek.

Münhasıran hâkim veya savcı tarafından yapılması gereken iş ve işlemler, hâkim ve savcı yardımcısı tarafından yapılamaz.

Hâkim ve savcı yardımcısının yetiştirilmesi ve mesleki deneyim ve beceri kazanması amacıyla gerekli görülen uygulamalar, hâkim ve savcının nezaretinde yaptırılabilir.

Hâkim ve savcı yardımcılarının görev yaptığı yargı mercilerinde çalışan personel, görevleriyle ilgili olarak hâkim ve savcı yardımcılarında karşı sorumludur.

Hâkim ve savcı yardımcılarının yargı mercilerindeki görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esasları ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar Yargıtay ve Danıştay ile Hâkimler ve Savcılar Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3- 2802 sayılı Kanunun 11 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcı yardımcılarını hakkında düzenlenecek formlar:

MADDE 11 - Her hâkim ve savcı yardımcısı hakkında; eğitim dönemlerinde Türkiye Adalet Akademisinin ilgili daire başkanı; görev döneminde ise eğitici hâkim ve savcı, Yargıtay ve

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

Danıştayda ilgisine göre daire başkanı veya savcı tarafından yüz puan üzerinden değerlendirme formu düzenlenir. Bu form düzenlenirken hâkim ve savcı yardımcısının vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı, görevine bağlılığı ve ahlaki gidişi ile iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyetine dair hususlar dikkate alınır. Müfettiş maiyetinde görev yapılması durumunda müfettiş, Anayasa Mahkemesinde görev yapılması durumunda ise bölüm başkanı tarafından hâkim ve savcı yardımcısı hakkında değerlendirme formu düzenlenir.

Düzenlenecek formlar Adalet Bakanlığına gönderilmek üzere ilgisine göre adalet komisyonu başkanlığı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Yargıtay Birinci Başkanlığı ve Danıştay Başkanlığına verilir.

Değerlendirme formunun şekli ve içeriği ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yüksek mahkemeler ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Türkiye Adalet Akademisinin görüşü alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2802 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Meslek öncesi eğitim sonunda yapılan yazılı ve sözlü sınav neticesinde” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi sonunda” şeklinde ve aynı fıkarda yer alan “adayların” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarının” şeklinde değiştirilmiş; ikinci fıkrasında yer alan “adayların,” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarının,” şeklinde, “adli yargı adayları” ibaresi “adli yargı hâkim ve savcı yardımcıları” şeklinde, “idarî yargı adayları” ibaresi “idarî yargı hâkim yardımcıları” şeklinde değiştirilmiş; ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut üçüncü fıkrasında yer alan “adaylığa” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığına” şeklinde ve mevcut dördüncü fıkrasında yer alan “hâkim adaylığında” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığında” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Danıştayda ilgisine göre daire başkanı veya savcı tarafından yüz puan üzerinden değerlendirme formu düzenlenir. Bu form düzenlenirken hâkim ve savcı yardımcısının vazifesini yapmakta gösterdiği kabiliyet ve başarı, görevine bağlılığı ve ahlaki gidişi ile iletişim becerisi ve stres yönetimi kabiliyetine dair hususlar dikkate alınır. Müfettiş maiyetinde görev yapılması durumunda müfettiş, Anayasa Mahkemesinde görev yapılması durumunda ise bölüm başkanı tarafından hâkim ve savcı yardımcısı hakkında değerlendirme formu düzenlenir.

Düzenlenecek formlar Adalet Bakanlığına gönderilmek üzere ilgisine göre adalet komisyonu başkanlığı ile Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Yargıtay Birinci Başkanlığı ve Danıştay Başkanlığına verilir.

Değerlendirme formunun şekli ve içeriği ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yüksek mahkemeler ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu ile Türkiye Adalet Akademisinin görüşü alınmak suretiyle Adalet Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 4- 2802 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Meslek öncesi eğitim sonunda yapılan yazılı ve sözlü sınav neticesinde” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığı süresi sonunda” şeklinde ve “adayların” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarının” şeklinde değiştirilmiş; ikinci fıkrasında yer alan “adayların,” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarının,” şeklinde, “adli yargı adayları” ibaresi “adli yargı hâkim ve savcı yardımcıları” şeklinde, “idarî yargı adayları” ibaresi “idarî yargı hâkim yardımcıları” şeklinde değiştirilmiş; maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş; mevcut üçüncü fıkrasında yer alan “adaylığa” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığına” şeklinde ve mevcut dördüncü fıkrasında yer alan “hâkim adaylığında” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığında” şeklinde değiştirilmiştir.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

“Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı olanlardan sıralamada ilk üçe girenler ad çekmeye dâhil edilmez ve listeden seçim yaparlar.”

MADDE 5- 2802 sayılı Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “adaylarının 4954 sayılı Kanunda belirtilen staj dönemlerini aşan adaylık süreleri,” ibaresi “yardımcılarının yardımcılık süresini aşan süreleri,” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) En az üç meslek içi eğitim programına katılmış olmak,”

MADDE 6- 2802 sayılı Kanuna 101 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Teftiş programı:

MADDE 101/A- Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu ile Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulunun teftiş programları, en geç iki yılda bir mahallinde denetimi sağlayacak şekilde düzenlenir ve uygulanır. Yıllık teftiş programları, her yıl ocak ayının en geç ikinci haftası sonuna kadar ilan edilir.”

MADDE 7- 2802 sayılı Kanununun 106 ncı maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “adaylarına” ibareleri “yardımcılarına” şeklinde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasına birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ek tazminat, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulunda fiilen görev yapan müfettişlere (30.000) gösterge rakamı üzerinden ödenir.”

MADDE 8- 2802 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 22- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Hâkim adaylığı yazılı yarışma sınavına girip hâkim adaylığına atanma süreci tamamlanmayanlar,

b) Hâkim adaylığına atanmış olup henüz mesleğe kabulü yapılmayanlar,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Hâkim ve savcı yardımcılığı sonunda başarılı olanlardan sıralamada ilk üçe girenler ad çekmeye dâhil edilmez ve listeden seçim yaparlar.”

MADDE 5- 2802 sayılı Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “adaylarının 4954 sayılı Kanunda belirtilen staj dönemlerini aşan adaylık süreleri,” ibaresi “yardımcılarının yardımcılık süresini aşan süreleri,” şeklinde değiştirilmiştir.

“g) En az üç meslek içi eğitim programına katılmış olmak,”

MADDE 6- 2802 sayılı Kanuna 101 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Teftiş programı:

MADDE 101/A- Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulu ile Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulunun teftiş programları, en geç iki yılda bir mahallinde denetimi sağlayacak şekilde düzenlenir ve uygulanır. Yıllık teftiş programları, her yıl ocak ayının en geç ikinci haftası sonuna kadar ilan edilir.”

MADDE 7- 2802 sayılı Kanununun 106 ncı maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “adaylarına” ibareleri “yardımcılarına” şeklinde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasına birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu ek tazminat, Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Teftiş Kurulunda fiilen görev yapan müfettişlere (30.000) gösterge rakamı üzerinden ödenir.”

MADDE 8- 2802 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 22- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce;

a) Hâkim adaylığı yazılı yarışma sınavına girip hâkim adaylığına atanma süreci tamamlanmayanlar,

b) Hâkim adaylığına atanmış olup henüz mesleğe kabulü yapılmayanlar,

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

hakkında, bu maddeyi ihdas eden Kanunla hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin yapılan değişikliklerden önceki hükümler uygulanmaya devam olunur. Ancak 13 üncü maddenin üçüncü fıkraya hükmü, bu fıkra kapsamında olanlar hakkında da uygulanır.

Kanunlardaki hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin hükümler, mesleğe hâkim adaylığından kabul edilmiş olanlar bakımından, hâkim adaylığı olarak anlaşılır ve uygulanır.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 32 nci maddenin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi; bu bendin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla birinci ve ikinci derecede bulunan hâkim ve savcılar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 9- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 27 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İki defa yapılan ilana rağmen, birinci fıkra uyarınca atama yapılamayan bir noterliğe; üst sınıf veya aynı sınıf noterler, bu sınıflardan isteklinin bulunmaması halinde, son hal kâğıdında olumlu kanaat belirtilmiş olması kaydıyla bir alt sınıf noterler arasından atama yapılabilir. Üst sınıf veya aynı sınıf noterler arasından yapılacak atamalarda birinci fıkranın son cümlesi uygulanmaz. Bu hususlar ikinci ilanda gösterilir.”

MADDE 10- 1512 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Atanma veya nakil talebinde bulunan başvuru sahiplerinin vazgeçme talepleri, 22 nci maddeye göre yapılan ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Adalet Bakanlığına fiziki olarak teslim edilmesi veya elektronik ortamda iletilmesi kaydıyla, atama işleminde değerlendirilir; aksi halde vazgeçme talebi dikkate alınmaz.”

MADDE 11- 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin başlığı “Göreve başlama ve istifaya etmiş sayılma.” şeklinde, birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hakkında, bu maddeyi ihdas eden Kanunla hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin yapılan değişikliklerden önceki hükümler uygulanmaya devam olunur. Ancak 13 üncü maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla eklenen üçüncü fıkraya hükmü, bu fıkra kapsamında olanlar hakkında da uygulanır.

Kanunlardaki hâkim ve savcı yardımcılığına ilişkin hükümler, mesleğe hâkim adaylığından kabul edilmiş olanlar bakımından, hâkim adaylığı olarak anlaşılır ve uygulanır.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 32 nci maddenin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi, bu bendin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla birinci ve ikinci derecede bulunan hâkim ve savcılar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 9- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Atanma veya nakil talebinde bulunan başvuru sahiplerinin vazgeçme talepleri, 22 nci maddeye göre yapılan ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Adalet Bakanlığına fiziki olarak teslim edilmesi veya elektronik ortamda iletilmesi kaydıyla, atama işleminde değerlendirilir; aksi hâlde vazgeçme talebi dikkate alınmaz.”

MADDE 10- 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin başlığı “Göreve başlama ve istifaya etmiş sayılma.” şeklinde, birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

“Noter sıfatı, noterliğe fiilen başlama tarihinde kazanılır. Kendi sınıfında veya yukarı sınıfta başka bir noterliğe atanan veya nakledilen noterin, o yer noterlik sıfatı, Cumhuriyet savcısının huzurunda yapılacak devir ve teslim işleminin bitmesiyle sona erer; yeni yer noterlik sıfatı ise bu yere fiilen başlama tarihinde kazanılır. Arada geçen sürede noter sıfatı devam eder.

Atama veya nakle ilişkin karar, Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde ilan edilir. Noter, ilan tarihinden itibaren bir ay içinde yeni görevine başlamak zorundadır. Haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde görevine başlamayan noter, noterlik mesleğinden istifa etmiş sayılır.”

MADDE 12- 1512 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapmak ve bu sözleşmeyi taraflardan birinin talep etmesi, harç ve giderleri ödemesi halinde tapu bilişim sistemi vasıtasıyla tapu siciline şerh vermek, taşınmaz satış sözleşmesi yapmak,”

MADDE 13- 1512 sayılı Kanuna 61 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Taşınmaz satış sözleşmesi:

MADDE 61/A- Taşınmaz satış sözleşmesi noterler tarafından da yapılabilir.

Noterler, taşınmaz satış başvurusu üzerine başvuru belgesi düzenler, taşınmaz üzerindeki her türlü kısıtlamaları dikkate alır ve taşınmaz satışıyla ilgili diğer kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esasları gözetir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce tapu kayıt örneği ve diğer belgeler tapu bilişim sistemi vasıtasıyla noterlerle paylaşılır. Taşınmaza ilişkin kayıt ve belgelerin eksik olması halinde ilgili tapu müdürlüğünden eksik olan hususlar sistem üzerinden talep edilir ve eksiklikler tapu müdürlüğünce giderilerek sisteme aktarılır. Noterlerce hak sahibi belirlendikten ve taşınmazın satışına engel hukuki bir durumun bulunmadığı tespit edildikten sonra taşınmaz satış sözleşmesi yapılır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Noter sıfatı, noterliğe fiilen başlama tarihinde kazanılır. Kendi sınıfında veya yukarı sınıfta başka bir noterliğe atanan veya nakledilen noterin, o yer noterlik sıfatı, Cumhuriyet savcısının huzurunda yapılacak devir ve teslim işleminin bitmesiyle sona erer; yeni yer noterlik sıfatı ise bu yere fiilen başlama tarihinde kazanılır. Arada geçen sürede noter sıfatı devam eder.

Atama veya nakle ilişkin karar, Adalet Bakanlığının resmî internet sitesinde ilan edilir. Noter, ilan tarihinden itibaren bir ay içinde yeni görevine başlamak zorundadır. Haklı bir sebep olmaksızın süresi içinde görevine başlamayan noter, noterlik mesleğinden istifa etmiş sayılır.”

MADDE 11- 1512 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“3. Taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapmak ve bu sözleşmeyi taraflardan birinin talep etmesi, harç ve giderleri ödemesi hâlinde tapu bilişim sistemi vasıtasıyla tapu siciline şerh vermek, taşınmaz satış sözleşmesi yapmak,”

MADDE 12- 1512 sayılı Kanuna 61 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Taşınmaz satış sözleşmesi:

MADDE 61/A- Taşınmaz satış sözleşmesi noterler tarafından da yapılabilir.

Noterler, taşınmaz satış başvurusu üzerine başvuru belgesi düzenler, taşınmaz üzerindeki her türlü kısıtlamaları dikkate alır ve taşınmaz satışıyla ilgili diğer kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esasları gözetir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce tapu kayıt örneği ve diğer belgeler tapu bilişim sistemi vasıtasıyla noterlerle paylaşılır. Taşınmaza ilişkin kayıt ve belgelerin eksik olması hâlinde ilgili tapu müdürlüğünden eksik olan hususlar bu sistem üzerinden talep edilir ve eksiklikler tapu müdürlüğünce giderilerek sisteme aktarılır. Noterlerce hak sahibi belirlendikten ve taşınmazın satışına engel hukuki bir durumun bulunmadığı tespit edildikten sonra taşınmaz satış sözleşmesi yapılır.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

Satış sözleşmesi taraflarca imzalandığı anda noter, tapu bilişim sisteminden yevmiye numarası olarak sözleşmeyi bu sisteme kaydeder. Sözleşmenin sisteme kaydından sonra tapu müdürlüğünce taşınmazın tapu siciline tescili sağlanır. Satış sözleşmesi ile diğer belgeler, noter tarafından sisteme aktarılır ve fiziki olarak arşivlenir.

Noterler, taşınmaz satış sözleşmesiyle ilgili işlemleri bizzat yaparlar.

Tapu kayıt örneği ve diğer belgelerden hak sahibinin belirlenememesi veya satışa engel hukuki bir durumun varlığı halinde noterlerce satış işlemi gerçekleştirilmez.

Noterler tarafından yapılacak taşınmaz satış sözleşmelerinden yalnızca 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa bağlı (4) sayılı tarifenin “I-Tapu işlemleri” başlıklı bölümünün (20) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca tapu harcı alınır. Bu işlemler için 492 sayılı Kanunun tapu harçlarına ilişkin hükümleri ve gerekli harcı tamamen almadan işlem yapan noterler hakkında aynı Kanunun 128 inci maddesi hükmü uygulanır.

Taşınmaz satış sözleşmeleri damga vergisinden ve bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar değerli kâğıt bedellerinden istisnadır.

Bu madde kapsamında yapılan işlemler karşılığında noter ücreti dışında herhangi bir ücret alınmaz. Noter ücreti taşınmazın değerine göre beşyüz Türk Lirasından az ve dörtbin Türk Lirasından fazla olamaz ve ücret tarifesinde gösterilir. Bu miktarlar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır.

Taşınmaz satış işlemleri için Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü döner sermaye işletmesine gelir kaydedilmek üzere hizmet bedeli alınır ve bu işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Satış sözleşmesi taraflarca imzalandığı anda noter, tapu bilişim sisteminden yevmiye numarası olarak sözleşmeyi bu sisteme kaydeder. Sözleşmenin sisteme kaydından sonra tapu müdürlüğünce taşınmazın tapu siciline tescili sağlanır. Satış sözleşmesi ile diğer belgeler, noter tarafından sisteme aktarılır ve fiziki olarak arşivlenir.

Noterler, taşınmaz satış sözleşmesiyle ilgili işlemleri bizzat yaparlar.

Tapu kayıt örneği ve diğer belgelerden hak sahibinin belirlenememesi veya satışa engel hukuki bir durumun varlığı hâlinde noterlerce satış işlemi gerçekleştirilmez.

Noterler tarafından yapılacak taşınmaz satış sözleşmelerinden yalnızca 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli (4) sayılı tarifenin “I-Tapu işlemleri” başlıklı bölümünün (20) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca tapu harcı alınır. Bu işlemler için 492 sayılı Kanunun tapu harçlarına ilişkin hükümleri ve gerekli harcı tamamen almadan işlem yapan noterler hakkında aynı Kanunun 128 inci maddesi hükmü uygulanır.

Taşınmaz satış sözleşmeleri damga vergisinden ve bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar değerli kâğıt bedellerinden istisnadır.

Bu madde kapsamında yapılan işlemler karşılığında noter ücreti dışında herhangi bir ücret alınmaz. Noter ücreti taşınmazın değerine göre beş yüz Türk lirasından az ve dört bin Türk lirasından fazla olamaz ve ücret tarifesinde gösterilir. Bu miktarlar, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır.

Taşınmaz satış işlemleri için Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü döner sermaye işletmesine gelir kaydedilmek üzere hizmet bedeli alınır ve bu işlemler sebebiyle noterlere herhangi bir pay veya aidat ödenmez.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının mütalaası alınarak Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14- 1512 sayılı Kanunun 162 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve maddenin mevcut ikinci fıkrasında yer alan “birinci fıkra” ibaresi “yukarıdaki fıkralar” şeklinde değiştirilmiştir.

“Taşınmaz satış sözleşmesinin düzenlenmesinden dolayı oluşan zarardan noterler de sorumludur. Bu zararın Devlet tarafından ödenmesi halinde Devlet, sözleşmeyi düzenleyen notere rücu eder. Notere karşı açılacak davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür.”

MADDE 15- 1512 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 21- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 28 inci ve 30 uncu maddelerin değiştirilen veya yürürlükten kaldırılan hükümleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapılmış olan atama ve nakil ilanları ile bunlara ilişkin iş ve işlemler hakkında uygulanmaya devam olunur.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 60 inci maddede yapılan değişiklik ve eklenen 61/A maddesi, bu maddelerde öngörülen bilişim sisteminin kurulduğunun Adalet Bakanlığı resmi internet sitesinde duyurulduğu tarihten itibaren uygulanmaya başlanır. Bu bilişim sistemi, 1/1/2023 tarihine kadar kurulur. Cumhurbaşkanı bu süreyi altı aya kadar uzatabilir.”

MADDE 16- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “31/12/2022” ibaresi “31/12/2026” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 2575 sayılı Kanunun geçici 27 nci maddesinin onüçüncü fıkrasında yer alan “altı” ibaresi “on” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının mütalaası alınarak Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 13- 1512 sayılı Kanunun 162 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve maddenin mevcut ikinci fıkrasında yer alan “birinci fıkra” ibaresi “birinci ve ikinci fıkralar” şeklinde değiştirilmiştir.

“Taşınmaz satış sözleşmesinin düzenlenmesinden dolayı oluşan zarardan noterler de sorumludur. Bu zararın Devlet tarafından ödenmesi hâlinde Devlet, sözleşmeyi düzenleyen notere rücu eder. Notere karşı açılacak davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür.”

MADDE 14- 1512 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 21- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 28 inci ve 30 uncu maddelerin değiştirilen veya yürürlükten kaldırılan hükümleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yapılmış olan atama ve nakil ilanları ile bunlara ilişkin iş ve işlemler hakkında uygulanmaya devam olunur.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 60 inci maddede yapılan değişiklik ve eklenen 61/A maddesi, bu maddelerde öngörülen bilişim sisteminin kurulduğunun Adalet Bakanlığı resmi internet sitesinde duyurulduğu tarihten itibaren uygulanmaya başlanır. Bu bilişim sistemi, 1/1/2023 tarihine kadar kurulur. Cumhurbaşkanı bu süreyi altı aya kadar uzatabilir.”

MADDE 15- 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanununun geçici 24 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “31/12/2022” ibaresi “31/12/2026” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 2575 sayılı Kanunun geçici 27 nci maddesinin (13) numaralı fıkrasında yer alan “altı” ibaresi “on” şeklinde değiştirilmiştir.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 18- 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “altısı” ibareleri “dördü” şeklinde, “on iki” ibaresi “sekiz” şeklinde, “dördü” ibareleri “ikisi” şeklinde ve “sekiz” ibaresi “dört” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 2797 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “üç” ibareleri “iki” şeklinde, “iki” ibareleri “bir” şeklinde ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci Başkanlık Kuruluna seçilenlerin görev süresi iki yıldır.”

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 237 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan iki yıla” ibaresi “bir yıldan üç yıla”, ikinci fıkrasında yer alan “üçte biri” ibaresi “yarısı” ve üçüncü fıkrasında yer alan “sekizde bir” ibaresi “yarısı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 5237 sayılı Kanunun 240 ıncı maddesinde yer alan “altı aydan iki yıla” ibaresi “bir yıldan üç yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- (1) 2802 sayılı Kanunun;

a) İkinci Kısımının Birinci Bölüm başlığı “Hâkim ve Savcı Yardımcılığı Dönemi” şeklinde; 7 nci maddesinin başlığı “Hâkim ve savcı yardımcılığı:” şeklinde; birinci fıkrasında yer alan “Adaylık” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığı” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Adaylar,” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcıları,” şeklinde,

b) 8 inci maddesinin başlığı “Hâkim ve savcı yardımcılarının nitelikleri:” şeklinde; birinci fıkrasında yer alan “Adaylığa atanabilmek” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığına atanabilmek” şeklinde; aynı fıkranın (c) bendinin birinci paragrafında yer alan “adayları” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcıları”; ikinci paragrafında yer alan “adayları” ve “adaylar” ibareleri “hâkim yardımcıları” şeklinde ve “aday” ibaresi “hâkim yardımcısı” şeklinde ve aynı fıkranın (k) bendinde yer alan “adaylığa” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığına” şeklinde,

MADDE 17- 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “altısı” ibareleri “dördü” şeklinde, “on iki” ibaresi “sekiz” şeklinde, “dördü” ibareleri “ikisi” şeklinde ve “sekiz” ibaresi “dört” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 2797 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “üç” ibareleri “iki” şeklinde, “iki” ibareleri “bir” şeklinde ve yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci Başkanlık Kuruluna seçilenlerin görev süresi iki yıldır.”

MADDE 19- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 237 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç aydan iki yıla” ibaresi “bir yıldan üç yıla”, ikinci fıkrasında yer alan “üçte biri” ibaresi “yarısı” ve üçüncü fıkrasında yer alan “sekizde bir” ibaresi “yarısı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 5237 sayılı Kanunun 240 ıncı maddesinde yer alan “altı aydan iki yıla” ibaresi “bir yıldan üç yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- (1) 2802 sayılı Kanunun;

a) İkinci Kısımının Birinci Bölüm başlığı “Hâkim ve Savcı Yardımcılığı Dönemi” şeklinde; 7 nci maddesinin başlığı “Hâkim ve savcı yardımcılığı:” şeklinde, birinci fıkrasında yer alan “Adaylık” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığı” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Adaylar,” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcıları,” şeklinde,

b) 8 inci maddesinin başlığı “Hâkim ve savcı yardımcılarının nitelikleri:” şeklinde; birinci fıkrasında yer alan “Adaylığa atanabilmek” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılığına atanabilmek” şeklinde; aynı fıkranın (c) bendinin birinci paragrafında yer alan “adayları” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcıları”; ikinci paragrafında yer alan “adayları” ve “adaylar” ibareleri “hâkim yardımcıları” şeklinde ve “aday” ibaresi “hâkim yardımcısı” şeklinde ve aynı fıkranın (k) bendinde yer alan “adaylığa” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılığına” şeklinde,

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) 9 uncu maddesinin başlığı "Hâkim ve savcı yardımcılığına atama:" şeklinde; birinci fıkrasında yer alan "aday" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcısı" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "adaylığa" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde,

ç) 12 nci maddesinin başlığında yer alan "Adaylık" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde; birinci fıkrasında yer alan "Adayın;" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcısının;" şeklinde, "adaylığına" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde; birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan "Adaylığa" ibareleri "Hâkim ve savcı yardımcılığına", (c) bendinde yer alan "Adaylık" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde; ikinci fıkrasında yer alan "adaylıklarına" ve "adaylığa" ibareleri "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde,

d) 15 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "adaylığa" ibareleri "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan "meslek öncesi eğitim sonucu yazılı sınav puanı" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığı sonucu başarı puanı" şeklinde,

e) 31 inci maddesinin son fıkrasında yer alan "Aday" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcısı" şeklinde,

f) 109 uncu maddesinin başlığında yer alan "Adaylıktan" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığından" şeklinde ve birinci fıkrasında yer alan "hakim adaylığından" ibaresi "hakim ve savcı yardımcılığından" şeklinde,

g) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "adaylığına" ibaresi "yardımcılığına" şeklinde,

değiştirilmiştir.

(2) 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hâkim adaylığı" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde değiştirilmiştir.

c) 9 uncu maddesinin başlığı "Hâkim ve savcı yardımcılığına atama:" şeklinde, birinci fıkrasında yer alan "aday" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcısı" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "adaylığa" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde,

ç) 12 nci maddesinin başlığında yer alan "Adaylık" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde; birinci fıkrasında yer alan "Adayın;" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcısının;" şeklinde, "adaylığına" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde; birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan "Adaylığa" ibareleri "Hâkim ve savcı yardımcılığına", (c) bendinde yer alan "Adaylık" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde; ikinci fıkrasında yer alan "adaylıklarına" ve "adaylığa" ibareleri "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde,

d) 15 inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "adaylığa" ibareleri "hâkim ve savcı yardımcılığına" şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan "meslek öncesi eğitim sonucu yazılı sınav puanı" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığı sonucu başarı puanı" şeklinde,

e) 31 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Aday" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcısı" şeklinde,

f) 109 uncu maddesinin başlığında yer alan "Adaylıktan" ibaresi "Hâkim ve savcı yardımcılığından" şeklinde ve birinci fıkrasında yer alan "hakim adaylığından" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığından" şeklinde,

g) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "adaylığına" ibaresi "yardımcılığına" şeklinde,

değiştirilmiştir.

(2) 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hâkim adaylığı" ibaresi "hâkim ve savcı yardımcılığı" şeklinde değiştirilmiştir.

(İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya ve
93 Milletvekilinin Teklifi)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 227 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “mahkemesinde staj yapmakta olan hâkim ve” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarını ile mahkemesinde staj yapmakta olan” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 63 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “adayları” ibaresi “yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “adaylarını” ibaresi “yardımcılarını” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 73/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hâkim adayları” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılarını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 23- (1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine eklenen üçüncü fıkraya, 5 inci maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi, 7 nci maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasına eklenen cümle, 8 inci maddesi ile 2802 sayılı Kanuna eklenen geçici 22 nci maddenin üçüncü fıkrası, 6 ncı maddesi ve 9 ilâ 21 inci maddeleri yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri 1/1/2023 tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 24- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(3) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 227 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “mahkemesinde staj yapmakta olan hâkim ve” ibaresi “hâkim ve savcı yardımcılarını ile mahkemesinde staj yapmakta olan” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 63 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “adayları” ibaresi “yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “adaylarını” ibaresi “yardımcılarını” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 73/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hâkim adayları” ibaresi “Hâkim ve savcı yardımcılarını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine eklenen üçüncü fıkraya, 5 inci maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi, 6 ncı maddesi, 7 nci maddesi ile 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasına eklenen cümle, 8 inci maddesi ile 2802 sayılı Kanuna eklenen geçici 22 nci maddenin üçüncü fıkrası ve 9 ilâ 20 ncı maddeleri yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri 1/1/2023 tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 23- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

